

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

**Colectivul didactic
al Școlii de arte „Valeriu Hanganu”
din or. Cantemir**

**De ce anume
„frunze de dor”?**

pag. 16

**Credință,
măestrie, suflet**

pag. 23

**PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE“
nr. 3 (45) martie 2015**

Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68,
of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53
Mob.: (069) 39 24 98 (Pavel Popa)
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național
de Etnografie și
Istorie Naturală

dr. hab. Victor Ghilaș,
Academia de Științe a Moldovei

Claudia Șerșun,
Ministerul Culturii

Mariana Cocieru,
Academia de Științe a Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Tudor Grigoriță,
Secția Cultură Ialoveni

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

*Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l.
Informație la tel. mob. 069-39-29-09 (Ion Șarban)*

Sumar

NICOLAE BĂIEȘU Folclor de dădăcit copiii mici	1
L. ZMEU Mihai Eminescu – Univers de necuprins	2
ANGELA URSACHI Reaprindeți Candela Poetului	3
RAISA ROȘCA „Din valurile vremii...“	3
MARIA BORTĂ Grigore Vieru – poet nemuritor al neamului	4
ION DOMENCO Ca pâinea cea caldă, ca lacrima	5
Fascinantele acorduri ale muzicii	20
ACULINA POPA Angajații din cultură – omagiați	6
MARIANA COCIERU Valențe educativ-estetice ale folclorului în literatura pentru copii	7
NADEJDA CUCU Biblioteca publică – piatră de temelie a satului	9
MARIA CIOCANU Chestionar. Sărbătorile de familie	10
ANA CATĂRĂU Grigore Vieru – poet al copiilor	11
VICTOR CIRIMPEI Tablete medicale comice	12
TAMARA BOROSAN Glorie angajaților din cultură	14
MARIA SCOARTĂ De ce anume frunze de dor?	16
SVETLANA CATAN Poetul va trăi veșnic	17
OLGA CHITIC Ce mai fac „Moștenitorii“?	18
NATALIA FOTESCU Cu drag pentru copii	19
ION DORU Candela mereu aprinsă, Hramul satului	22
SIMION BULBAŞ Credință, măestrie, suflet	23
SERGIU COJOCARU Epigrame	24

Coperta I, III și IV: fotografii de Ion Domenco.

FOLCLORUL COPIILOR

Dr. hab. NICOLAE BĂIEŞU

FOLCLOR DE DĂDĂCIT COPIII MICI

Avem în folclor scurte poezii, cântece și jocuri, create de adulți special pentru a-i amuza, a-i distra pe copiii mici (până la 3 ani). Asemenea texte folclorice constituie un subgrup separat, spre deosebire de cântecele de leagăn, pe de o parte, și de jocurile propriu-zise ale copiilor, pe de alta.

Dacă melodia monotonă, unitățile ritmice uniforme ale cântecelor de leagăn îi liniștesc pe micuți în perioada acestei vârste fragede, conținutul cuvintelor fiind pentru ei neînțelești, apoi folclorul de dădăcire le trezește emoții pozitive, îi îndeamnă să facă primele mișcări, îi înveselește, iar pe urmă le dă și anumite noțiuni elementare de morală. Cuvintele folclorului de dădăcire devin pentru copii un important izvor de informații.

Conform cercetărilor în domeniul psihologiei și pedagogiei, pentru a educa oameni sănătoși din punct de vedere fizic, plini de viață, este necesar ca pruncii în orele când nu dorm să aibă cât mai multe emoții pozitive. La început această se obține cu ajutorul unor mișcări simple ale membrelor micuților, acțiuni ce amintesc de anumite exerciții de gimnastică; acest act e însoțit de scurte cântece și poezii, care în popor se transmit din generație în generație.

Pedagogia populară a imprimat în asemenea creații folclorice un considerabil material cognitiv, bineînțeles, în măsura posibilităților vârstei. Atare plăsmuirile poetice îi familiarizează cu cele ce-i încornoară.

Se înțelege de la sine, că cei ce fac uz de folclorul dădăcitorului nu pun accent pe înțelegerea cuvintelor de către copiii mici, care încă nu vorbesc, nu au un vocabular cât de cât. Și totuși asemenea texte contribuie la dezvoltarea viitoarei vorbirii a copiilor. Se știe că vorbirea celor mici e compusă dintr-un vocabular pasiv și altul activ; vocabularul pasiv îl precedă pe cel activ. Cu ajutorul folclorului de dădăcire adulții pun o bază tot mai largă și mai trainică vocabularului vorbirii propriu-zise.

În felul acesta, observăm că folclorul dădăcitorului are două principale funcții pedagogice: educarea fizică și cea cognitiv-intelectuală a copiilor de până la 3 ani.

În continuare vom aduce unele exemple. Mișcând, pe rând, înainte și înapoi piciorușele copilului, ce șede culcat pe spinare, adulțul rostește în tactul acțiunii: „foia, foia, foia” (de la *a se foi*, a se mișca într-o parte și-n alta). Mișcările picioarelor se înteștesc. În timpul acesta copilul, de obicei, râde de satisfacție, apoi începe și singur să facă „foia, foia”. Asemenea mișcări ajută la dezvoltarea piciorușelor.

Pentru întărirea mușchilor la mânuțe și pentru a-i deprinde pe micuți să facă singuri unele mișcări se folosesc procesul baterii usoare a palmelor; în tactul mișcărilor se declamă, repetat, poezia: „*Tăpușele, Tăpușele, Pălmușoare, Degețele, Tăpușele, Tăpușele, Mititele, Frumușele*”. Această creație folclorică e răspândită peste tot la români. În forme asemănătoare o au și slavii, englezii, nemții și alte popoare din Europa, Asia, Africa.

Pentru a antrena mușchii gâtului, mama ia în palmele sale

căpșorul copilului, ca pe un boț de aluat pentru pâinea ce trebuie dată în cupor să se coacă. Încet, mutând căpșorul dintr-o palmă în alta, mama zice: „*Leapa, leapa pe lopata! Înc-o dată și înc-o dată! Înc-o dată uite-acuș, Huștiulic în cupotoruș!*”

Când „puiul de om” începe să se țină pe picioare, un adult îl ajută să facă acest lucru, rostind: „*Copăcel, copăcel*” – deci copilul e îndemnat să stea tare și drept, ca un copac. Iar când face primii pași, tatăl, bunăoară, se dă puțin mai departe în fața copilului și-l cheamă, zicând un astfel de text glumești: „*Vin la tata, măi Dumitru, Să-ti deie tata plăcinte, Două reci, una fierbinte, Vin la tata, măi Dumitru!*” Pe lângă faptul că această poezioară îl face pe copil să păsească mai îndrăzneț, ea îi comunică și noțiuni noi: *plăcintă, rece, fierbinte, tată*, primele numere – *unu, doi*. Repetarea versurilor de la începutul și sfârșitul poeziei îl deprinde pe copil cu numele său (în cazul dat – *Dumitru*).

Unele texte poetice acompaniază anumite mișcări-jocuri mai dinamice, mai complicate. Să zicem, punând copilul pe căpătu piciorului său și ținându-l de mânuțe, să nu cadă, adulțul îl dă *huța* și zice: „*Huța, huța cu căruța, Pân-la lelea Măriuța, Și-napoi cu săniuță*”.

Cei mari, dorind ca micuțul să se desfete, să râdă, imită cu degetele o oarecare vietate în mișcare și rostește, spre exemplu, un așa mic și vesel dialog: „*Gâdilici, gâdilici, Un-te duci? – La (numele copilului). – Da de unde să-l apuci?*” – *Ia, de ici, de ici!*” Și-l gâdilă pe copil în diferite părți ale corpului, făcându-l să râdă.

De folclorul dădăcitorului țin nu numai poeziiile și formulele ce însoțesc cele mai simple mișcări și jocuri (după cum am arătat mai sus), dar și unele texte speciale, ce completează anumite procese. De exemplu, o astfel de poezioară îl liniștește pe copilul ce plângă: „*Trei plăcinte-ntr-o tava, Nu-i mai plâng, ci-i mâncă, Lapte dulce-ntr-un ulcior, Nu mai plâng, măi fecior*”. Textul îmbogațește și vocabularul copiilor (*tava, ulcior, fecior, trei*).

Ca să bea mai repede laptele din ceașcă, copilului i se spun versurile: „*Bâca, bâca, taurul, Face ca balaurul, Bâca, bâca, Bea ulcica*”. Desigur, copilul mic încă nu e în stare să priceapă sensul cuvântului *balaur*, însă asta nu contează. Acum principalul e ca prin ceva să fie sustrăsă atenția copilului de la laptele pe care nu-l vrea, dar trebuie să-l bea.

Se vede, în trecut au circulat mai multe poezii, cântece, formule de felul celor menționate până aici, dar pe care folcloristii n-au reușit să le fixeze și o parte din ele au dispărut, s-au uitat de-a lungul timpului ori se mai păstrează în memoria doar a unor bătrâni.

Cele spuse despre folclorul dădăcitorului sunt o dovadă că asemenea creații poetice populare își au importanța lor pedagogică: în primul rând, ajută la dezvoltarea fizică, la creșterea copiilor. De aceea pentru ele e caracteristică structura specifică, ritmul dinamic, abundența de cuvinte. În rândul al doilea, este evident rolul lor cognitiv, importanța pe care o au în procesul dezvoltării intelectuale a copiilor.

Mihai Eminescu - Univers de necuprins

a fost genericul spectacolului muzical literar organizat de Biblioteca Publică raională „Valeriu Matei” din or. Leova, în ajunul zilei de naștere a poetului Mihai Eminescu. Decorul – portretul poetului, o masă acoperită în stil național, o vază cu flori, crengute de brad și expoziția de carte eminesciană au întregit activitatea propriu-zisă, desfășurată în sala de lectură a instituției respective. La sărbătoare au participat elevii cl. a IX-XII-a de la liceul „M. Eminescu” din oraș, dirijanți de profesoarele de limba română dna Aliona Lisevici și Doina Ciobanu, lucrători ai Direcției cultură, oameni din localitate.

Cei doi prezentatori – Corina Gumeniță și Ludmila Dobă trecură succint în revistă activitatea Luceafărului poeziei noastre. Elevii l-au colindat pe Eminescu cu un „Colind pentru Eminescu”. Au fost recitate versuri eminesciene, cât și dedicație poetului. Spectacolul a fost întregit cu o scenetă despre dragostea poetului față de ființa iubită. La activitate au răsunat

și cântece pe versurile lui Eminescu interpretate de profesoarele Raisa Pencova și Svetlana Bogorad de la școală de arte „Ion Aldea Teodorovici” și bibliotecara Maria Coroataș de la salonul de artă a bibliotecii.

Au fost demonstrate câteva videoclipuri despre activitatea lui M. Eminescu, iar bibliotecara L. Ghenea a prezentat manuscrisele marelui poet editate în 32 de volume, dintre care 5 au fost donate bibliotecii noastre de către academicianul, pământeanul nostru, directorul Institutului Cultural Român „M. Eminescu” din Chișinău dl Valeriu Matei.

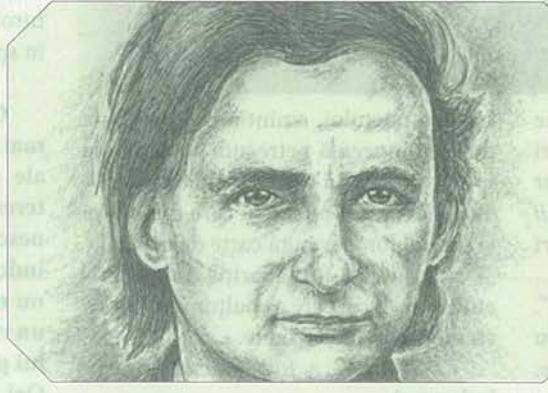
Apoi a urmat un recital de poezie dedicat poetului susținut de către membrii cercului „Miorița” de la Biblioteca Publică raională condus de bibliotecara Tamara Leon. În încheiere, moderatoarea spectacolului a îndemnat cititorii să lectureze opera eminesciană, pentru că el este un poet nepereche, de fapt el nu are vîrstă, nu încape în timp...

Reaprindeți Candela Poetului!

Cu ocazia declarării anului 2015 „Anul lui Grigore Vieru”, la BP Mateuți, vineri 13 februarie au participat la concursul local al declamatorilor de poezie și cânt din creația poetului elevii “din clasele a II-a, a III-a și a IX-a, dirigenți doamnele Mihaela Mârzenco, Tatiana Turcan și, respectiv, Steliană Cazac de la gimnaziul Mateuți. Concursul, a început cu o expoziție de carte a poetului Gr. Vieru, moderat de subsemnată, vorbind succint despre bibliografia poetului, regăsindu-i clipa de reculegere în memoriam Gr. Vieru, după care a urmat Momentul poetic. Ne bucurăm, că la această sărbătoare importantă au participat atât copii cât și cititori de toate vîrstele. Astfel, juriul în următoarea componentă:

dna Vera Știrbu, directorul căminului cultural Mateuți, Eufrosenia Ursachi, conducătorul artistic și subsemnată, au selectat participanții pentru următoarea etapă a concursului. Au fost apreciați următorii concursanți: elevul cl. a III-a, Victoria Gangan, pentru cel mai frumos recital de poezie „Casa Părintească”; eleva cl. II-a, Sanda

Straistă care a recitat cu o copilărească căldură și cu un sublim regret adresat poetului, poezia „Lacrimi pentru Gr. Vieru” și, desigur, eleva cl. a III-a Dumitrița Cotuna cu poezia „Mi-e dor de tine, Mamă”. Dna Ioana Cazac ne-a declamat cu dăruire de sine poezia „Salvați-vă prin Limbă”.

Eleva cl. a III-a, Veronica Davidean, a recitat expresiv poezia „În aceeași Limbă...” și a cântat piesa „Reaprindeți candela”, iar elevul cl. a IX-a, Eugen Cuzuoc a interpretat cântecul „Casa Părintească”. Sperăm, că această sărbătoare nu va semăna indifirență față de soarta poporului nostru. Pentru că tradițional, Țara ta este acolo unde te-a crescut Mama ta, dacă nu e Tradiție, nu va exista nici Neam, nici Țără.

Grigorie Vieru, a rămas în memoria noastră ca un adevărat luptător, a scris texte pentru toate vîrstele, îndrăgind copiii le-a scris Alfabetul, cântece și versuri pentru ca ei la rândul său să-și iubească Mama, Neamul și Țara sa, să nu urmeze calea părinților plecați peste hotare, să nu dispară omul.

„Din valurile vremii...”

Ferică de neamul pe firmamentul literaturii căruia strălucește Luceafărul Eminescu!

Odată Dumnezeu a întins mâna peste Univers și a luat trei coarde din lira planetei Pământ: struna codrilor verzi, struna apelor străvezii și struna stezelor strălucitoare. Le-a topit în fieră suferinților, le-a amestecat cu mierea dragostei și a apărut ceva uimitor, aşa cum a zâmislit Hefaistos (zeul grec al focului, metalelor, metalurgiei, al fierarilor, sculptorilor, artizanilor, cunoscut de români ca Vulcan) pe primul om din lut, astfel l-a modelat Dumnezeu pe Marele Poet.

Acesta a fost mesajul deschiderii frumosului spectacol organizat în incinta Bibliotecii Publice, satul Cocieri, raionul Dubăsari de către șefele ambelor biblioteci publice. Aici s-au întrunit oameni diferiți: elevi din clasele primare, liceiști, profesori, persoane simple și chiar fețe bisericesti. Pe toți ne-a adunat dorul și dragostea de Luceafărul poeziei noastre,

a celui mai strălucit meteor, care a scăpat vreodată de asupra lumii.

Tot la 15 ianuarie, de ziua de naștere a Poetului Național am marcat și Ziua Națională a Culturii la care am avut și oaspeți – Victor Aslanov, reprezentant al Direcției Cultură a raionului Dubăsari.

El, Geniul îngândurat s-a aflat cu noi și prin tot ce-am spus, ne-am străduit să-i înfăltăm prin cuvânt și muzică o statuie în susflet, în conștiință.

Participanții acestui spectacol au știut să țină în suspans publicul foarte receptiv.

Sala a fost inundată de aroma îmbătătoare a gutuielor coapte așezate la geamuri, fiindcă s-a cântat formidabile colinde semnate de Maria Mocanu: „Galbenă gutuie” pe versurile lui Adrian Păunescu și „Colind pentru Eminescu”, pe versurile lui Arcadie Suceveanu.

Au cântat în unison ansamblul de

bărbați, și câțiva membri ai formației folclorice „Cociereanca” aflați sub bagheta părintelui Iulian, preotul bisericii din sat. Vocile lor superbe au încântat publicul cu frumoasele romanțe pe versurile poetului: „Mai am un singur dor”, „Seara pe deal”, „Pe lângă plopii fără soț”, „O, rămâi...”, „De ce nu-mi vii”, „O, mamă...”, opere pline de imagini plastice și de o înaltă muzicalitate. Aceste perle muzicale se compară cu o liră, cu o mulțime de coarde dintre cele mai diverse: începând cu cele mai fine și elegante care îți răscolecă sufletul și terminând cu cele mai răsunătoare ce-ți încântă inima și auzul.

S-au recitat și cele mai frumoase poezii: „Lacul”, „Floare albastră”, „La steauă”, creații ce adună în sinele său asemeni unui buchet de ierburi tămăduitoare, ecoul codrilor sau lumina îndepărtată a Luceafărului. Am asistat

și la un moment sentimental de creație a poetului Mihai Eminescu și a muzei sale Veronica Micle: „Viața fără tine n-ar fi avut nici un ideal, nici o poezie; ochii tăi albaștri ca nemărginirea, strălucitorii ca luceafărul, melancolici câte odată... tu ai rămas prototipul inspirației mele”. Răspuns la aceasta a fost romanța „Nu plâng”, pe versurile Veronicăi Micle, poeta dispozițiilor sufletești.

Spre finele spectacolului și-au făcut apariția un grup de elevi din clasele primare, care i-au descreștîn un pic

fruntea poetului, amintindu-i copilăria dulce și inocentă petrecută pe dealurile Ipoteștilor. Ei au colindat și au urat poetul, slăvindu-i opera cu care cresc și ei la rândul lor, devenită carte de căpătăi.

Alegorică a fost apariția mamei poetului, Raluca, care a mulțumit urătorii cu dulciuri, nuci și mere.

La încheere a fost adresat tuturor îndemnul:

*Să-ți fie atât de drag cuvântul,
Încât atunci când îl rostești,
Să crezi că însuși Eminescu*

Ascultă ce și cum vorbești.

Fiindcă

Noi prin el ne curățim suflarea
Cât din versul lui domnesc sorbim.
Eminescu este neutarea,

De-un popor și-un grai ce-l moștenim.
A urmat cântecul „Eminescu” (text:

Grigore Vieru, muzică: Ion Aldea-Teodorovici), interpretat de un grup de elevi de la liceul teoretic „Vlad Ioviță”, susținuți de profesorul de muzică Veaceslav Ursul, acompaniatorul tuturor creațiilor muzicale ce au răsunat în spectacol.

Compozitorii se vor scălda nu numai o singură dată în operele de cleștar ale creației eminesciene, fiindcă interesul pentru opera lui Mihai Eminescu crește pe an ce trece și, fără îndoială, *Eminesciana muzicală* are nu numai un trecut interesant, dar și un viitor frumos. Lumea poeziei marelui poet este cu adevărat inepuizabilă. Ori de câte ori vom reveni la creația Luceafărului literaturii române îi vom descoperi noi semnificații, noi valori estetice.

★ MARIA BORTĂ, Biblioteca Publică, Costești

Grigore Vieru - Poet Nemuritor al Neamului

Grigore Vieru a plecat în eternitate, lăsându-ne verbul său adânc, răscolitor, tandru și melodios.

Este poetul acestui pământ milenar, plin de memorii. În fiecare an îl căutăm sau îl rasfăoim cu un interes aparte cărțile, pentru ai prezenta viața și opera noilor generații de copii.

L-am căutat și de această dată pentru a-l felicita cu împlinirea celor 80 de ani de la naștere, însă poetul, plecat de acasă prin voia nemilosului destin, s-a reîntors în Patria sa cerească. Ne-au rămas însă cărțile, zâmbetul său blajin, bunătatea sufletească și harul său, presărate în poezii și cântece.

Fiind crescut doar de mamă, poetul îi dedică multe poezii, plecându-și cu pietate fruntea, îi săruta mâinile, ochii dragi, care-l așteaptă mereu să revină, pentru rarele-i vizite își cere iertare.

Dragostea față de mamă pentru poet înseamnă „neuitarea casei părintești, locul în care te-ai întemeiat. Cine n-are mamă n-are nimic...”

Noi nu putem gusta din dulceața limbii, din frumusețea ei fără a vorbi de opera vioreană. Gr. Vieru ne spunea: „Avem un grai cu ochii umezi de dor și istorie, un grai cu tâmpla înrouată de truda creatoare. Vorbindu-ne corect și frumos limba, omenim pe străbuni”.

Datoria fiecărui dintre noi este să păstrăm graiul matern, moștenit de la părinți, bunei și străbunie, să-l cinstim și să-l vorbim corect - „Limba este comoara unui popor”, avea să ne spună poetul.

Din dor de poetul copilăriei - Grigore Vieru, Biblioteca Publică Costești în colaborare cu casa de cultură a organizat o oră de omagiere a Marelui nostru Poet, în care a inclus atât texte scrise de Domnia Sa, cât și rânduri îndurerate, hărăzite la plecarea lui în nemurure. Am oformat expoziția de carte

„Grigore Vieru - poetul demnității noastre”, expoziția de fotografii ale marelui poet de la ultima sa vizită la Costești, 31 august 2008. Am distribuit tuturor celor prezenți, pliante despre viața și activitatea lui Grigore Vieru. Si deoarece 2015 a fost declarat „Anul Grigore Vieru”, pe parcursul veleatului vor fi organizate și alte activități.

Făceti-vă timp și citiți-l pe Vieru! Că bunul Dumnezeu a dorit să ne arate prin acest poet cât de frumoasă ne este țara, limba și pământul...

Grigore Vieru a fost un astru, a cărui lumină blândă ne va încâlzi sufletele și ne va călăuzi în bezna nopții istorice.

Să fim mândri că am fost contemporani cu el, mândri dar și demni de el. Să-l aducem copiilor și nepoților noștri ca pe un tezaur nestemat, prin care vom rămâne și noi prin vremi, căci un popor rămâne în istorie prin Valorile pe care le creează și le păstrează cu sfîntenie.

Nu știu dacă a mai fost, este și va mai fi o personalitate asemenei lui Grigore Vieru, căruia i se potrivesc toate, dar absolut toate calificativele, superlativele, cele mai inspirate și înălțătoare metafore ale limbii române: Eminescu al Basarabiei, Cel mai iubit dintre toți poetii, Legenda, Icoana, Candela aprinsă a neamului, Apostolul și Ostașul cauzei naționale, Arhanghelul limbii române, Ram de viață românească, Cea mai limpede conștiință a Basarabiei, Un Sfânt al neamului, Figura emblematică a românilor, Simbolul românismului, Învățătorul, Patriarhul, Profetul, Miracolul neamului, Omul

al conștiinței, verticalității, demnității noastre naționale, atunci când Vieru spunea: „Scriu nu pentru că sănă poet, ci pentru că am văzut în copilărie cum curgea Prutul. Cred că venea de undeva din Cer”, sau „Din mila, dragostea și dărnicia Limbii Române am răsărit ca poet. Limba Română este destinul meu agitat. Poate că și osteneala mea este o parte din norocul ei în Basarabia”, dar și mai trist, căci aşa, cu durere și mahna pline i s-au perindat zilele: „Plec amărât din viață nu pentru că nu am găsit adevărul, ci pentru că nici acei care vin după noi mă tem că nu-l vor găsi”, ori, odată cu ridicarea în ceruri a Poetului,

că sănă într-o catedrală, atât de frumoase au fost, am simțit o mare liniște în suflet. Poate și Grigore v-a ajutat”, a spus dânsa.

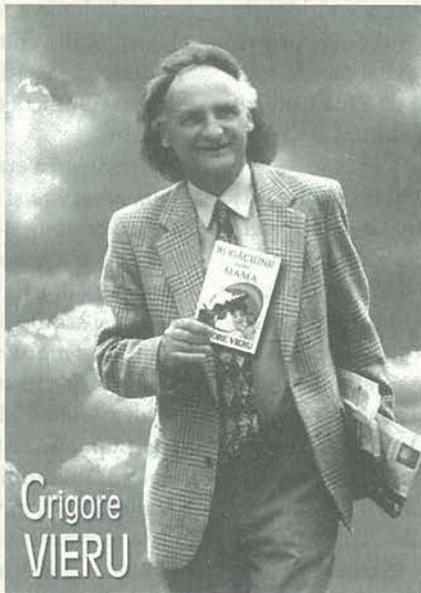
Personal, continuă Nicolae Todos, sănă bucuros că m-am întâlnit de câteva ori la Chișinău, dar și la Cahul - cu Grigore Vieru, care a zis, că aici este sufletul Basarabiei. Si mai bucuros sănă că Vieru a revenit la noi, prin acel bust în parcul central al urbei, că, de fapt, el a fost și rămâne atât de al nostru aici la Cahul, unde, vorba poetului, „e mai dulce soarele”. Noi, cei mai în vîrstă, contemporanii lui Vieru (Nicolae Todos este leatul poetului, e născut în 1935-n.N.) avem o datorie, un drept moral al nostru de a transmite mai

CA PÂINEA CEA CALDĂ, CA LACRIMA

Crucii, Omul Cetății, Genial și Modest, Ambasadorul Bunătății... - Grigore Vieru rămâne, până la urmă, „Taina care ne apără pe toți noi”.

... Deunăzi, exact în ziua când marele Vieru împlinea 80 de ani de la naștere, am hotărât să stau de vorbă cu unul din numeroșii prieteni ai Poetului, un om de o cultură și cumsecădenie aparte, plugarul și pământeanul nostru, locuitor din Andrușul-de-Sus de prin părțile Cahulului, Nicolae Todos, care a avut fericita ocazie să se întâlnească cu Grigore Vieru încă în perioada de Renaștere Națională a românilor basarabeni, mai apoi - în anii când era deputat în primul Parlament al Moldovei Suverane, cu alte ocazii, culegând de fiecare dată netrecătoarele perle verbale, gânduri, sugestii, sfaturi, îndemnuri ale marelui patriot al neamului. Discuția sa axat, evident, pe diverse teme, aspecte ale vieții și activității Poetului, dar pentru început, am vorbit despre Poezia acestui Om al Duminicii.

- Cu Grigore Vieru poezia română se întoarce la izvorul curat al gândirii și simțirii populare. Ca un țăran ce sănă, mi-au fost aproape de inimă poeziile vieriene în care Poetul îl înălță până la stele pe Măria Sa, Plugarul, atunci când afirma că „Dacă moare poezia, nici grâu nu mai are mult de trăit”, dar la fel de scumpe-mi sănă și versurile în care găsim acel sublim sentiment

Basarabia a fost văduvită de cel mai mare patriot și de aceea, ne întrebăm adesea dacă va mai fi un altul cu atâtă har încât seva vieții românești să rămână vie?

Oricum, ne bucurăm nespus de mult de clipele când un Fuego, un Tudor Gheorghe, atâtia alți artiști talentați reușesc să ni-l readucă „pe viu” pe portdramelor demnității și conștiinței noastre naționale. Soția Poetului, Raisa Vieru, avea să recunoască, emoționată până la lacrimi după unul din concertele bardului Tudor Gheorghe că melodiiile acestuia se potrivesc perfect cu mesajul versurilor lui Grig. „La unele cântece am avut impresia

departe amintirea despre marele poet și patriot, Grigore Vieru, cel care a fost mereu „pe-a-nțâia” în lupta pentru adevărul istoric, limbă, demnitate și dreptate. El este omul faptelor măreț și tot dumnealui - cel mai aproape de sufletul și necazurile neamului românesc...”

...Îmi luam rămas bun de la Nicolae Todos, copleșit și eu de emoțiile ce-mi răvășeau sufletul, or, Grigore Vieru ne-a lăsat „în grija noastră” nu numai splendoarea poeziilor sale despre Țară, Limbă, Istorie, Neam, Adevăr, Demnitate, Mamă, Ființă iubită, dar și tezaurul inepuizabil al meditațiilor sale etico-morale și filosofice, culegeri de învățăminte vis-a-vis de comportament, bunăcuvîntă și cumsecădenie fiecăruia dintre noi, adevărate lecții de omenie ce pot fi înglobate în manuale de conduită, atât de necesare, oportune pentru generațiile prezente și viitoare. Să nu disperăm, ne încuraja Omul Cetății, el însuși contribuind cel mai mult, cu o consecvență de invidiat la promovarea unității spațiului cultural românesc: „Vom fi liberi doar în măsura în care liberă va fi limba și istoria noastră, în măsura în care vom ști să le apărăm împotriva timpurilor atât de protivnice nouă... Respectându-i pe alții, nu uita nici pentru o clipă să-ți iubești neamul tău, să-ți aperi Credința, Istoria, Neamul”. Acesta trebuie să fie crezul fiecăruia dintre noi.

Angajații din cultură - omagiați

În miez de ghenar, când fulguia rar cu poezie din Eminescu, angajații din cultura raionului Rezina au sărbătorit. Au fost omagiați cei, care fac manifestări sufletești pentru toată lumea, demonstrând că viața e frumoasă și merită trăită cu demnitate. Festivitatea a fost prilejuită de Ziua Culturii Naționale, posibilă grație eforturilor Secției cultură și Consiliului raional.

În debutul festivității, asistența a fost felicitată de către dna Angela Racu, șeful Secției cultură, care a punctat principalele evenimente culturale desfășurate în raion, le-a mulțumit tuturor pentru activitate, implicare și rezultate bune, dorindu-le sănătate pe viitor și manifestare plenară în perpetuarea valorilor naționale.

Un cuvânt aparte dna Racu a avut pentru veteranii din domeniul culturii, prezenți la sărbătoare, apreciindu-le munca de ani de zile: Elena Rusnac și Constantin Danilcov (Rezina), Gheorghe Șoimu (Țareuca), Ion Rusu (Tăhnăuți), Silvia Badan și Nicolae Badan (Ignătei), Pantelimon Marii (Piscărești), Elena Ursalovschi (Ciorna), Gheorghe Garam (Trifești), Vladimir Creangă (Ghiduleni), Alexei Popușoi (Sârcova), Elena Oncea (Păpăuți), Tamara Druguș (Horodiște).

În alocuțiunea rostită cu prilejul sărbătorii, dna Eleonora Graur, președintele raionului, a menționat: „Am o deosebită placere să fiu alături de dumneavoastră astăzi. Prin acțiunile pe care le faceți promovăm raionul și valorile noastre. Vă felicit, vă doresc sănătate, să înălțați și în continuare tot ce e bun, frumos și de folos. Astfel, împreună, putem face ca raionul nostru să fie cunoscut departe de hotarele lui, căci avem cu ce ne mândri”, a mai spus dna președinte.

Pentru contribuție la dezvoltarea și promovarea valorilor culturale, diplome de onoare din partea Ministerului Culturii au fost oferite domnilor: Maxim Frunze, directorul casei de cultură din Trifești, Ion Stavinschi, directorul casei de cultură din Rezina, Galina Davădic, directorul Bibliotecii Publice raionale „Mihai Eminescu”, Ana Burduja, directorul casei de cultură Țareuca, Angela Racu, șeful Secției cultură Rezina. La înmânarea lor, dna Eleonora Graur a menționat că în pleiada lucrătorilor din cultura raionului sunt mult mai multe perso-

ne care merită apreciere chiar la nivel de minister și că, prin aceste diplome a fost apreciată activitatea întregului corp al angajaților din cultură.

Activitatea sărbătoriților zilei a fost apreciată și de către vicepreședintele raionului, dna Livia Scutaru și dl Gheorghe Botnaru.

Următoarea etapă a festivității a fost caracterizată de profundă apreciere și recunoștință pentru întreaga activitate pe care au desfășurat-o în domeniul culturii veteranii prezenți și contribuția majoră a dumnealor la păstrarea și perpetuarea valorilor naționale autentice, pentru care fapt le-au fost oferite cadouri și semne de gratitudine din partea organizatorilor.

Încă un moment plăcut, au venit să pună semnul valorii pe finalul părții oficiale a sărbătorii colective de dansatori din satele Lalova și Tăhnăuți care și-au primit costumele populare. Atât dna Ludmila Gotornicean, conducătorul ansamblului de dans folcloric din Lalova, cât și dna Natalia Grosu, directorul casei de cultură Tăhnăuți, au fost foarte recunoscătoare și au mulțumit pentru cadoul oferit. În context amintim că, în anul 2014, Consiliul raional Rezina a alocat peste 1 milion de lei în scopul confectionării costumelor populare pentru colectivele de artiști amatori din raion. Până la moment, potrivit dnei Angela Racu, au fost confectionate deja 7 loturi, care au și fost transmise destinatorilor în cadrul diferitor festivități.

Dna Eleonora Graur a ținut să mai menționeze că s-a procedat la confectionarea costumelor populare pentru fiecare colectiv anume din considerentul asigurării autenticității portului popular din localitățile noastre. Dna președinte i-a mai îndemnat pe beneficiari să le poarte cu demnitate, să le păstreze și „să vă mândriți că sunteți locuitori ai raionului Rezina”.

În continuare, sărbătoarea a fost condimentată din plin cu discursuri, amintiri, urări, felicitări și, nu în ultimul rând, cu prestația de excepție a interpretei Olesea Olteanu, care și-a început drumul în lumea miraculoasă a cântecului activând la casa de cultură din Rezina.

Valențe educativ-estetice ale folclorului în literatura pentru copii

ABSTRACT

The approaching that potentiate educational and aesthetic valances show the reported intangible cultural heritage for the younger. Attention is drawn on the folk direction, such as: baby time music, fairy tale, myth, anecdote, which has a contribution by their functions to improving teaching. These are some of the literature reference works which cover the same necessary conceptions for the different growth of children assessments in teaching and learning.

Educarea gustului estetic prin promovarea și valorificarea tradițiilor etnofolclorice naționale a reprezentat întotdeauna un deziderat important pentru generațiile în vîrstă, or, noile prevederi privind perspectiva integrării valorilor materiale și spirituale naționale în contextul celor europene, dar și strategia de salvagardare a patrimoniului cultural intangibil reiterează acest subiect din ce în ce mai profund și complex. Indiferent de meseria practicată: agricultor, profesor, lemnar, medic etc., părinții încearcă să-și educe odraslele în spiritul celor mai bune tradiții moștenite de secole de la predecesori. Concomitent, cele avizate sunt implementate în practică și de către cadrele didactice. Indiscutabil, exact în situația în care se află obiceiul pământului, este și literatura scrisă, aparținând unui popor și justificată de a fi transmisă generațiilor ulterioare. Întreaga creație artistică de autor abundă în valori educative vehiculate în ţesătura operelor artistice, iar cea dedicată copiilor – îndeosebi. Substanțiale sunt operele scriitorilor care îmbină în plăsmuirile lor tradiția folclorică cu ficțiunea proprie, prin acestea se încearcă continuitatea și suplinirea valorilor pe care copilul le deține de acasă, grație părinților sau a buneilor.

Marele filozof și artist al cuvântului Lucian Blaga a enunțat câteva adevaruri esențiale, viabile și actualmente.

Prin maxima „veșnicia s-a născut la sat”, omul de cultură reiteră un adevăr de sorginte mitico-filosofică. Satul, prin ambiția sa etnofolclorică, caracteristică spațiului rural, reprezintă întoarcerea la izvoare, la origini. În plan mitologic, ne atenționează Mircea Eliade, „întoarcerea la origine” „ne îngăduie să trăim din nou timpul în care lucrurile s-au manifestat pentru prima oară, [și – nota noastră] constituie o experiență de o importanță capitală pentru societatea arhaică” [1, p. 33]. Iar, în plan literar, constată exegeta Ana Ghilaș, „presupune revenirea la anumite teme, motive tradiționale (recte etnice), plăsmuirea personajelor de factură folclorică și o întoarcere (firească) sau o re-descoperire a modelului romanului românesc interbelic pe linia lui Camil Petrescu (Aureliu Busuioc, *Singur în fața dragostei*) și cea a lui Mihail Sadoveanu (Ion Druță)” [2, p. 135]. E o prestație a modelului etno-epic *bonus pastor* (Dan Mănuță), care în contextul literar românesc, adăugă în continuare cercetătoarea, se manifestă prin: „îmbinarea liricului cu epicul, întoarcerea spre axiologia populară, accentuarea elementului rustic (devenit acum, la această etapă, «probleme ale satului»), țăranul (acum: săteanul, omul de la țară) ca păstrător al tradiției, simbioza dintre mit și realitate, simbolurile specifice: satul, casa, focul din vatră și a.” [Ibidem].

Într-un studiu consacrat elogierii satului românesc, scriitorul L. Blaga viza nu doar reiterarea creației populare orale de către literatura scrisă: „Cultura majoră nu repetă cultura minoră, ci o sublimă, nu o mărește în chip mecanic și virtuos, ci o monumentalizează potrivit unor vii forme, accente, atitudini și orizonturi lăuntrice. Nu prin imitare cu orice preț a creațiilor populare vom face saltul de atâtea ori încercat într-o cultură majoră. Apropindu-ne de cultura populară trebuie să ne însuflăm mai mult de elanul ei stilistic interior, viu și activ, decât de intruchipări ca atare” [3, p. 15-16]. Prin punctul său teoretic instruia confrății de condei să progreseze în cunoașterea

și transsubstanțierea estetică a constituentelor etnofolclorice, astfel încât să se realizeze o relație de adâncime între cele două culuri, liberă și creatoare. Extinsă și asupra procesului didactic, literatura scrisă, în genere, dar, mai ales cea pentru copii, asemeni folclorului, urmează să contribuie la „educarea «autocunoașterii – [ca] premisă a identității personale». [...] În acest sens, cultivarea unei trăsături fundamentale – **libertatea** – ca una dintre dimensiunile indispensabile oricărei personalități ar trebui să constituie pilonul intregii activități educative” [4, p. 7]. Ceea ce ar urmă să obțină fiecare cadru didactic, aflat în plan profesional alături de moștenirea culturală a poporului, ține de educarea unei generații libere și creative, capabile să conștiintizeze noțiunile estetice legate de bine și rău, frumos și urât, pozitiv – negativ etc., necesare educării unor precepte morale și sociale.

Esențială în sensul preponderenței pe care ar trebui să o cultivăm copiilor este libertatea raționalizării valorii inestimabile a culturii profunde a poporului român, deprinderea unui gust estetic în promovarea unor mostre de creație orală, alegerea corectă și adecvată a materialului etnofolcloric necesar dezvoltării lor intelectuale, pentru a deveni personalități demne de un neam care a muncit enorm la salvagardarea identității lor naționale.

Fiecare etapă din diacronia existențială a unui individ poate fi caracterizată și din punctul de vedere al specificului constituentelor etnofolclorice valorificate și promovate. Astfel pentru copiii mici de până la un an sunt caracteristice creațiile folclorice, care contribuie dezvoltării lor psihologice și intelectuale. Printre acestea evidențiem cântecele de leagăn. Aceste produse folclorice, remarcă exegeta Eliza Botezatu, ca o „expresie specifică sensibilității și înțelepciunii populare <...>, rămâne o sublimare a dragostei părintești: materia lui fundamentală (sentimentul sevă, care îl nutrește și îi dirijează dinamica interioară) este sentimentul matern, motiv din care B. S. Vinogradov”, O. I. Capiță și alți cercetători ai folclorului pentru copii

il califică drept lirică a maternității” [5, p. 222], observație reiterată și de folcloristul din Basarabia Nicolae Băieșu, care în mod deosebit a fost preocupat de creațiile folclorice pentru copii. Printre funcțiile esențiale ale cântecului de leagăn: de a liniști, de a adormi, cea mai importantă, din punct de vedere educativ, este „faptul că îl învață să vorbească, îl deprinde cu cuvântul frumos” [Ibidem, p. 224]. Însistând asupra relațiilor funcționale ale cântecului de leagăn cu „reprezentările tradiționale” (B. Putilov), cu sferele importante din experiența existențială a unui popor, vom observa că creatorul anonim, ca un adevărat înțelept artist cu o profundă și complexă sensibilitate, dă dovadă de un bun simț de psiholog, o abilitate excepțională de pedagog în plăsmuirea acestei specii folclorice. Si creatorul scriitor exceleză aceleași trăsături ale unui veritabil dascăl plăsmuind creații de o valoare indiscutabilă la educarea generației în creștere. Prin urmare, literatura pentru copii conține și opere artistice în care specia *cântecul de leagăn* are un rol deosebit. Folcloristul N. Băieșu ne atenționează asupra faptului că multe „creații artistice din repertoriul copiilor au la bază unele lucrări în stil popular ale scriitorilor clasici sau contemporani” [6, p. 13]. Printre cei care au contribuit la educarea prin perpetuare a cântecului de leagăn apropiat de cel autentic sunt: I. Creangă, A. Mateevici, N. Costenco, P. Darie, A. Lupan, L. Deleanu, V. Roșca, G. Vieru, D. Matcovschi, I. Gheorghijă, I. Hadârcă, L. Sobetchi etc. Pe lângă aceasta, în literatura pentru copii există creații care pornind de la specia folclorică ajung să valorifice un areal mult mai complex de elemente, devenind un fel de „înțelepciune transfigurată” cu „o filozofie a lor, care nu are nimic, copilăresc sau gratuit”, este o „filozofie implicită, subiacentă actului liric, cu idei și concepte transparente, accesibile puterilor de înțelegere ale copilului” [5, p. 246].

În procesul de inițiere a copilului atât literatura populară, cât și cea scrisă transmit informații sistematizate într-o ordine diacronică a percepției cunoștințelor. Însotit eventual de un adult: părinte sau cadre didactice, acesta este instruit prin prezentări și explicații: ce este luna, cum arată soarele etc., astfel că realitatea care urmează a fi raționalizată „se multiplică în straturile ei de profunzime, se largeste, devine mai variată și de necuprins, dar și potențele intelectuale ale copilului cresc” [Ibidem, p. 246].

Pe măsură ce copii înaintează, adulții îi delectează cu diverse poezioare, formule și jocuri despre părți ale corpului, procese fizioligice, ființe, obiec-

te din mediul înconjurător. Scriitorul Spiridon Vangheli exceleză prepondere în valorificarea respectivelor creații din folclorul copiilor. Astfel observăm preluarea unor poezii-formule dedicate fenomenelor naturii, faunei, florei, cimilituri, numărători, crearea micro-poveștilor: *Moș Crăciunii* etc. Exemplificăm: „Nour, sour, îți dau iarbă, / Scoate luna de sub barbă, / Nour, sour, nu fi prost, / Pune luna unde-a fost!” [7, p. 252]; „Ruză, buburuză, / Încotro vei zbura, / Acolo m-oi însură” [8, p. 54]; „Unuieli, buburuz, / Ne-am ascuns într-un harburz!” [7, p. 260]; „Nour, sour, împărat, / Ce stai sour, încălțat? / Nour, sour, mă asculți? / Hai, descalță-te desculț! / Poartă-ți piciorușele / Pe la toate ușile...” [7, p. 239]; „Un paie, / Un susai, / Hei, tractorule, ce stai? / N-are timp nenea Isai!” [7, p. 105]; „Mie una, / Tie două - / Și-ți mai dau și-o coadă nouă!” [Ibidem]; „Vâjâielu / Prin nuieli, / Cotcodaci / Prin copaci!” [7, p. 78]; „Nani, nani, / Mâna mamei...” [7, p. 76]; „Lie, lie, / Ciocârlie, / Cântec dulce / Din câmpie!” [7, p. 22] etc.

De la vîrstă de 3 ani, copiilor, deja cu un orizont mai larg de cunoștințe, li se citesc sau relatează diverse povestioare scurte, accesibile, despre diferite vietăți, fenomene, de regulă cu un conținut amuzant, dar instructiv și educativ. Poveștile reprezintă „primele și cele mai strălucite încercări ale pedagogiei populare” [9, p. 130], ele contribuie la formarea modului de a gândi, facilitând dezvoltarea caracterului și a personalității la copii. Ascultându-le, mica generație ajunge a le interpreta, adăugându-le elemente noi, se autoregăsește în unele personaje, le condamnă pe cele negative, întreprinde diverse comparații, își dezvoltă capacitatea de a relata fantezist într-un limbaj mai plastic și cât mai expresiv: „ca și omul primitiv, copilul mic are o logică a sa, mai bine spus o mentalitate prelogică. De aici ușurința cu care confundă cauza cu efectul, cu care găsește soluții animistice, cu care însuflă obiectele și umanizează lumea necuvântătoarelor, cu care admite miraculosul ca o rezolvare posibilă” [10, p. 14]. Grație fanteziei declanșatoare copilul transfigurează realitatea într-o lume a fantasticului, unde toate obiectele ce-l înconjoară sunt însuflăte, viațătile pot vorbi cu grai omenesc, iar copilul își atribuie calități ale adulților.

Referindu-ne în continuare la educarea prin literatura pentru copii vom preciza că primele cărți cu care ia contact copilul sunt cele cu basme sau povești. Inițial – cele cu animale, mai tâ-

ziu – cele fantastice. Latura educativă a basmelor este atribuită competențelor de a supune unei analize critice lumea înconjurătoare: „ele stimulează procesele cognitive și afective ale copiilor, contribuie la formarea trăsăturilor de voință și caracter” [11, p. 111].

Grație basmelor, copiii determină noțiunile despre adevăr, minciună, dreptate, curaj, eroism, cinste, tenacitate, sârguință, muncă etc. Desfășurarea pe orizontală a acțiunilor din povești le dezvoltă capacitatea de a memora, de a-și imagina și observa lucrurile, de a analiza anumite acțiuni ale eroilor din narăriuni.

Pe lângă creatorii anonimi de basme se înscriu și scriitorii, justificați fiind să extindă literatura destinată copiilor, contribuind astfel la instruirea și educarea abilităților cognitive ale segmentului infantil. De o reală valoare pedagogică sunt basmele lui Ion Creangă, Mihai Eminescu, Barbu Delavrancea, Ion Luca Caragiale, Ioan Slavici, George Meniuc, Emilian Bucov, Liviu Deleanu, Valentin Roșca, Nicolae Dabija, Ion Hadârcă, Vladimir Russu, Spiridon Vangheli, Filip Mironov, Iulian Filip și alții.

Asemenea basmelor și miturile posedă valențe instructiv-educative, în primul rând, datorită funcției lor fundamentale de a constitui *tentative de percepere a lumii înconjurătoare, de conștientizare a viziunii asupra epocii din care au parvenit; de a prezenta o fuziune sentimentală a omului cu fenomenele axis mundi* (de unde – personalizarea elementelor neînsuflăte) [12, p. 14]; „ele largesc și aprofundă orizontul de cunoștințe al copiilor, punându-i în contact cu popoare și civilizații, mentalități și obiceiuri pe care lecturile de istorie nu le pot mijlochi într-o formă atrăgătoare” [11, p. 111]

Procesul instructiv-educativ introduce în programă de studiu creații ale scriitorilor care s-au inspirat, au preluat ori au transfigurat estetic miturile fundamentale ale poporului român. De evidențiat sunt creațiile scriitorilor: Gheorghe Asachi (*Dochia și Traian*), Ion Heliade-Rădulescu (*Zburătorul*), Mihai Eminescu (*Povestea Dochiei și Ursitoarele, Mușatin și codrul, Călin (file din poveste), Luceafărul*), Mihail Sadoveanu (*Baltagul*), George Coșbuc (*Nunta Zamfirei, Moartea lui Fulger*), Lucian Blaga (*Mănăstirea Argeșului*), Liviu Rebreanu (*Adam și Eva*), George Meniuc (*Calolianul*), Vasile Vasilache (*Surâsul lui Vișnu*) etc. Nu mai puțin importante sunt și miturile prelucrate, repovestite, adaptate de scriitorii noștri: Alexandru Mitru (*Legendele Olompului, Zeii și eroi*

ii, Din marile legende ale lumii), Constantin Dragomir (*Coiful magic*) etc.

Printre creațile ce dezvoltă spiritul estetic, moralizator și satiric sunt snoavele. Prelucrători de snoave sau creatori de opere care valorifică personajele și ispravile acestora în literatura română sunt scriitorii: Costache Negrucci (*Păcală și Tândală sau Morala moldavă*), Vasile Alecsandri (*Sânziana și Pepelea*), Liviu Rebreanu (*Păcală și Tândală*), Cornelius Buzinschi (*Păcală și Tândală*), Petre Dulfu (*Ispravile lui Păcală*), Ioan Slavici (*Păcală în satul lui*), Ion Creangă (*Prostia omenească*) etc.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Eliade Mircea. *Aspecte ale mitului*. În românește de Paul G. Dinopol. Prefață de Vasile Nicolescu. București: Univers, 1978. 196+XIV p.
2. Ghilaș Ana. *Romanul lui Vladimir Beșleagă (valențe psihanalitice)*. În: *Akademos*, 2011, nr. 2(21), p. 135-137.
3. Blaga Lucian. *Elogiu satului românesc: discurs rostit la 5 iunie 1937 în ședință solemnă*. În: Monitorul Oficial și Imprimerile Statului. București: Imprimeria Națională, 1937, pp. 3-16. Republicat în: *Isoade: eseuri conferințe, articole*. București: Minerva, 1972. 247 p. <http://foaernationala.ro/elogiu-satului-romnesc-lucian-blaga.html> (văzut la 9.11.2014).
4. Székely Eva Monica. *Literatura pentru copii și tineri. Ediția a 2-a revăzută și adăugită*. Târgu - Mureș: Editura Universității „Petru Maior”, 2006. 178 p.
5. Botezatu Eliza. *Poezia și folclorul: puncte de joncțiune*. Chișinău: Știință, 1987. 288 p.
6. *Folclorul copiilor*. Alcătuirea, articolul introductiv și comentariile de Nicolae Băieșu. Chișinău: Știință, 1978. 181 p.
7. Vangeli Spiridon. *Măria sa Guguță: proză, poezie*. Chișinău: Literatură Artistică, ed. a II-a, 1989. 404 p.
8. Vangeli Spiridon. *Columb in Australia*. Chișinău: Lumina, 1972. p. 88.
9. Ушинский К. Д. Избранные педагогические произведения. Москва: Просвещение, 1968. 556 с.
10. Stanciu Ilie. *Literatura pentru copii*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1968. 224 p.
11. Goia Vistian. *Literatura pentru copii și tineret: pentru institutori, învățători și educatoare*. Cluj-Napoca: Dacia, 2003. 280 p.
12. Токарев, А., Мелетинский, Е. М. *Мифология*. În: *Мифы народов мира*. Энциклопедия в двух томах. Том 1. Москва: Советская Энциклопедия, 1987, 673 р.
13. Eliade Mircea. *Drumul spre centrul*. Antologie alcătuită de Gabriel Liceanu și Andrei Pleșu. București: Univers, 1991. 608 p.

Biblioteca Publică – piatră de temelie a satului

Recent, la Biblioteca Publică din comuna Biești, bibliotecar – Maria Cojocari, a avut loc seminarul zonal al lucrătorilor bibliotecilor publice din raionul Orhei în cadrul Programului Național Novateca.

Casa mare cu zestrea neamului și câteva stibile de busuioc au dat sărbătorii un farmec deosebit, care a demarat cu un cântec – salut din partea artiștilor amatori de la liceul teoretic Biești: Mihaela Cojocari, Mihaela Florea, Maria-Cerchez și Ionuț Moisei.

În scopul promovării valorilor naționale, punerea în evidență a creației de suflet au fost înscenate fragmente din opera marelui poet Grigore Vieru.

Frumosul se culege fir cu fir, el se plăzmuieste în sufletele oamenilor și când vine timpul, răsare ca iarba, înfloreste ca florile, spre alinarea și bucuria sufletului. Cu aceste gânduri a venit în fața spectatorilor teatrul dramatic model „Din zestrea neamului” cu spectacolul „Rugă în miez de noapte” de Ion Druță. Specialiștii din domeniul cultur-

Prin denotația moralizatoare pe care o germează, snoava – specie folclorică, precum și cea de autor, educă tinerei generații spiritul de distincție între categoriile estetice și sociale antinomice: bun-rău, prost-înțelept, harnic-leneș, moral-imoral, dreptate-nedreptate, dragoste-ură, bogat-sărăc, Tânăr-bătrân, viație-lașitate, dănic-zgârcit etc. Aceste concepte și le însușește copilul din felul de a vorbi și a acționa al personajelor, din finalul moralizator, deseori concluzionat printr-o expresie paremiologică. Și această specie folclorică își are bine conturată funcționalitatea sa instructiv-

educativă asupra tinerei generații anume grație sensului moralizant pe care îl generează.

În concluzie, motivul copilului, al pruncului mult dorit, atât de frecvent în basmele noastre folclorice, dar și în miturile cosmogonice e un „simbol ecumenic al începutului, al lucrului nou, al vieții totale, al evenimentelor excepționale, al trăiniciei, al eternității” [13, p. 420]. Anume pornind de la acest precept ontologic, se dezvoltă întreaga literatură destinată copiilor, încluzând atât veritabile creații folclorice, cât și plăzmuiiri artistice ale maieștrilor de condei.

rii au urmărit cu sufletul la gură această evoluare, iar actorii Maria Juncu, Veronica Florea, Maria Cojocari, Nadejda Cucu, Ion Vlas au fost răsplătiți cu aplauze și cuvine frumoase.

...Fiecare sat are o piatră de temelie

ce rămâne veșnic în acest pământ. O bibliotecă, un colectiv folcloric, un teatru va rămâne ca o perlă nestemată a culturii satului, al tradițiilor strămoșești lăsațe de străbunii noștri.

Chestionar Sărbătorile de familie

I. Obiceiuri legate de nașterea copilului

1. Importanța copiilor pentru o familie?
2. Care este sexul dorit al copilului? Prin ce se explică respectiva preferință?
3. Care ar fi numărul copiilor într-o familie.
4. Care este atitudinea satului față de nașterea copiilor nelegitimi.
5. Ce se crede despre femeia care nu dorește să nască? Dar despre cea care nu-i poate avea?
6. Cunoașteți practici și prescripții pentru a concepe copilul (rugăciuni, descântece, ierburi de leac)?
7. Ce comportament trebuie să aibă femeia în perioada sarcinii (interdicții, restricții)? Măsurile de precauție luate de către cei din familie ca sarcina să decurgă normal.
8. Care era/este regimul de lucru al unei femei gravide?
9. Există practici și acțiuni magice de apărare împotriva bolilor și farmecelor?
10. După care semne se putea afla sexul copilului?
11. În ce condiții naștea femeia până la apariția maternităților?
12. În timpul nașterii asistau bărbații sau pleau de acasă?
13. Câte moașe avea satul? Fiecare familie își avea moașa sa? După ce criterii era invitată o moașă sau alta?
14. Cine putea să fie moașă?
15. Care erau adresările către moașă?
16. Cine erau pentru moașă femeile și copiii moșteni?
17. Moașa se considera membru al familiei? Participa la evenimentele principale din viața nepoților? După moarte era inclusă în pomelnicul familiei?
18. Ce știi despre ziua moașei? Când avea loc și care erau semnificațiile?
19. Care era rolul moașei la nașterea copilului? Practicile de ușurare a nașterii?
20. Ce făcea cu ombilicul și placenta?
21. Cum era numit tatăl copilului (lăzoi, covali)?
22. Scălda copilul imediat după naștere?
23. Ce făcea moașa ca noul născut să fie sănătos și să aibă noroc în viață?
24. Ce însema „apa făcută la biserică”? Cine mergea la biserică în acest scop?
25. Când avea loc prima scăldătoare rituală? Cine era scăldat – copilul și lehuza împreună? Cine pregătea apa pentru scăldătoare? Se fel de ierburi se puneau în apă? În ce vas erau scăldăți? Ce fel de obiecte se puneau în apă privind viitoarele ocupări ale fetiței/băiatului?
26. Copilul scos din apă în ce era învelit (cămașa mamei, cămașa tatei)? De ce?
27. Când ieșea lehuza din apă, pe ce obiecte trebuia să calce și de ce?
28. Descrieți ritualul de purificare: de câte ori moașa și lehuza își turnau reciproc agheasmă pe mâini, care erau formulele rostite?
29. Cum era numită pânza pusă de lehuza pe mâinile moașei? Semnificația acestui ritual? Ce putea să se întâmple în caz de nu erau înmânate „mâncile”? Numiți și celealte lucruri date moașei.
30. Cu ce trebuia îmbrăcată lehuza după scăldătoare?
31. Ce fel de practici efectua în continuare lehuza în scopuri augurale?
32. Unde și când aruncă moașa scăldătoarea?
33. Care erau/sunt practicile de protejare a copilului împotriva bolilor, strânsului, deochiului, plânsorilor, lucrului cel rău. Ce obiecte sunt solicitate. Ce înseamnă *hârtia de sănătate*?
34. Ce se știe despre ursitoare? Moașa avea vreo legătură cu aceste făpturi? Se crede în îngerul păzitor?
35. În caz de copilul era slab moașa își asuma dreptul de a-l boteza? Cum facea acest lucru? Care erau cuvintele de botez?
36. Unde este îngropat copilul neîncreștinat? Este dus la biserică?
37. Cine are grija de mormântul lui? Câți ani mama copilului nu trebuie să-i știe locul înmormântării?
38. I se face făclie la o anumită sărbătoare?
39. Dacă femeia moare în timpul nașterii, este dusă la biserică? Dacă nu, care-i explicația?
40. Ce modalitate folosește mama copilului mort nebotezat ca să-l boteze?
41. Unde este îngropat copilul *chierdet* (avort spontan)? Câți ani mama lui nu trebuie să-i știe mormântul? Într-o anumită sărbătoare se dă de pomană pentru sufletul acestor copii?
42. Semnificațiile molitivelor de 8 și 40 de zile. Care sunt interdicțiile respectate de lăuză? De nu le acordă atenție ce se poate întâmpla?
43. Esența și denumirile locale ale rodinii (rachiu fierbinte, cu merință), participanții, timpul desfășurării, darurile, ritualurile.
44. Care era rolul moașei la rodine?
45. Descrieți obiceiurile legate de rodine în zilele noastre. Cine este actantul principal? Care sunt cadourile, masa, muzica? Participă și bărbații?
46. La câte zile după naștere este botezat copilul?
47. Importanța și rolul social al institutului cumetrlor. Care este rolul cumetrlor? Se deosebește de cel din trecut? Ce înseamnă a boteza un copil?
48. Ce reprezintă cumetrii mari și cumetrii mici?
49. După care criterii sunt aleși nașii pentru copil? Numărul lor.
50. Care este scenariul de prindere și invitație a cumetrlor?
51. Cine este primul invitat să boteze (nașul de cununie)?
52. Frații își pot boteza nepoții? Are vreo importanță vârsta?(fratele mic la fratele mai mare).
53. Cumătrul mic poate să boteze la cumătrul mare?
54. Cumetrii participanți la un botez pot să-și boteze copiii reciproc? Este indicată căsătoria între copiii lor?
55. Descrieți cât mai amănunțit obiceiurile legate de botez: în ce condiții se face botezul (în cășlegi, în ce condiții se botează în post). Cine duce copilul la biserică, cine îl ține în timpul ritualului, care sunt obiectele rituale și dacă sunt ele păstrate, unde și pentru ce?
56. Ce se face dacă cumetrii nu pot participa la botez? (sunt înscriși în lista cumetrlor, aprind o lumânare și o înmânează mamei copilului la cumetrie).

57. La botez participă ambii cumetrii (soțul și soția) sau numai unul din ei.
58. Are vreo importanță sexul copilului pentru cel care botează, mai ales prima oară? Și dacă da, care este explicația?
59. Copiii au dreptul să boteze? Care sunt prescripțiile pentru ei?
60. Ce înseamnă frații de botez?
61. Cine aduce copilul acasă. Cui i se înmânează copilul? Cum are loc înmânarea copilului? Care este gestica și formula verbală?
62. Ce fac nașele cu lumânările și crâimile de la botez?
63. Cum se face scăldătoarea rituală după botez? Denumirile locale. Care sunt actanții principali. Cine pregătește apa, ce pun nașele în ea. Bărbătii asistă?
64. Când are loc cumetrie, în ziua botezului sau mai târziu?
65. Cine participă la eveniment? Cumetrii, lăturașii, bunicii, rudele, prietenii.
66. Care este principalul eveniment? Primirea copilului în comunitate de către nașii de botez, cum are loc acest obicei. Când, în ce mod și de către cine este prezentat copilul nașilor? Ce fac nașii la primirea noului membru al comunității?
67. Ce înseamnă înmânarea colacilor de cumetri, cum se desfășoară închinatul, cine face acest lucru (cândva moașa, acum bunica de pe tată). Care sunt cuvintele ce însotesc înmânarea colacilor.
68. Unde are loc închinarea colacilor, în cadrul cumetriei sau la casa cumetriilor?
69. Înmânarea colacilor este obligatorie? Toți nașii trebuie să primească colacii sau numai nașul de cununie?
70. Ce înseamnă colaci acoperiți? Ce formă și dimensiuni au acești colaci? Cu ce sunt acoperiți (ștergare, fețe de masă, lucruri de preț).
71. Ce se întâmplă dacă nu se închină colaci cumetriilor?
72. Ce rol juca moașa în cadrul cumetriilor de cândva? Cum și de către cine era răspălită moașa pentru grija, responsabilitatea și ajutorul acordat.
73. Ce se știe despre *pupăza babei, colacul babei, jămna bunicăi*? Cunoașteți vreun cântec la închinarea pupezei?
74. Ce urmează după cumetrie (la zamă, mânășirea, jămna bunicii)?
75. Cine pregătește masa pentru cumetrie și ce bucate include meniul.
76. Care erau/sunt practicile, interdicțiile, prescripțiile de apărare a copilului, în scopul unei creșteri ușoare și sănătoase?
77. Cum avea loc desprinderea copilului de la săn (înțărcatul).
78. În ce mod se făcea primul tăiat al părului, al unghiilor.
79. Ce se făcea ca copilul să meargă și să vorbească la timp.

 ANA CATĂRĂU,

Biblioteca Publică Puhoi, filiala pentru copii

Grigore Vieru – poet al copiilor

Pe valea Prutului, nu departe de orașelul Lipcani, la umbra a trei păduri frumoase, odihnește un sat numit Pererîta. De acolo și-a luat zborul poetul Grigore Vieru, dăruind copiilor Moldovei poezii, povestiri și cântece de o frumusețe rară.

Fără poezile și cântecele Dumnealui, grădinița nu e grădiniță, școala nu e școală, sărbătoarea nu e sărbătoare.

Filiala copii a bibliotecii publice comunale Puhoi, în colaborare cu biblioteca publică și grupa pregătitore a grădiniței nr. 1 din localitate, îndrumate de doamnele educătoare - Angela Toma și Tatiana Iurcu, au organizat o activitate literară consacrată în memoria mult îndrăgitului și Mareiui Poet al copiilor - Grigore Vieru.

În calitate de oaspeți au fost invitați părinții, bunicii și Administrația Publică Locală.

Copiii au venit cu un buchet de poezii frumoase cu multă lumină în ele. Au răsunat cântecele melodioase pe versurile poetului.

Un moment captivant a fost propus copiilor prin jocul literar „Ghici cine-i?” cu ghicitori scrise cu drag de Marele Poet.

Copiii au dat dovadă că sunt ageri, activi, descurcăreți și dornici de o nouă reîntâlnire.

TABLETE MEDICALE

C O M I C E

(30 din vreo 300, regîndite românește după originalul rusesc al unei doamne¹)

Unora nici medicina nu le poate ajuta

Vorbeau doi medici, ei înde ei:

- Zece ani de-acu, - zice unul, - am avut cazul, cînd un pacient, conform analizelor, urma să moară în scurtă vreme; el însă și astăzi trăiește.
- Vezi dumneata, stimate coleg, dacă omul cu adevărat vrea să trăiască, medicina nimic nu poa' să-i facă.

Pierderea memoriei

- Stimate medic, am observat că la vîrstă-mi înaintată, eu sufăr de pierderea memoriei.
- Cam de cînd ați observat?
- De 2 ani, 3 luni și 14 zile; eram atunci în 17 februarie, ora 21 și 13 minute.

Încă 20 de ani

Un moșneag de vreo 70 de ani își întrebă medicul de sector:

- Doctore, aș putea să trăiesc încă 20 de ani?
- Acela:
- Fumați?
- Nu!
- Consumați alcool?
- Nu!
- Cu femeile... mai șuguiți?
- Categoric nu!
- Hmm... La ce v-ar folosi încă 20 de ani?!

Şansă ratată

- Dragul meu, dacă te lepezi de obișnuitele dumitale năravuri – fumatul, băutura și femeile, o să ajungi și la 70 de ani!

- Vai, doctore... Tîrziu de-acum – ieri am împlinit 75.

Lepădatul de fumat

Un mare iubitor de țigări, după controlul medical:

- Doctore, se cuvine ca eu să mă lepăd de fumat?
- Nicidcum, e prea tîrziu.

Un mic defect

Medicul întrebă:

- Fumați?
- Nu.
- Consumați alcool?
- Nici un pic.
- Dar cu muierele... cum?

- Mă feresc și de aşa ceva.

- Adică nu aveți nici un cusur?
- Am unul... micuț de tot.
- Și care e acela?
- Îmi place să spun minciuni.

La cardiolog

- Inima vi se zbate ne-re-gu-lat, probabil îi cam dați cu băutul.

- Așa e, doctore, numai că eu beau re-gu-lat!

Dorința pacientului

L-îtreabă medicul pe cel intrat:

- Fumați?
- Da!
- Consumați alcool?
- Da!
- Atunci... cu ce vă putem ajuta?
- C-o doctoriță fierbinte!

Încurajare la crize de potență

- Doctore, cînd vreau să-i fac soției (cum să zic?) plăcere, treaba mea (înțelegeți?) se uită numai în jos, la pantofii.

- Păi, nimic mai simplu – punete-vă pantofii sus, pe dulap.

La medicul maniac-sexy

- Doamnelor, nu vă mai îmbulziți atîta! – zice sora medicală.

- V-am spus destul de clar că medicul maniac-sexy are ore de primire numai după amiază.

Sfatul medicului

Intră la doctor o doamnă cu bebelușul în brațe, zicind că micuțul ei suferă de pîntecărie, tuse măgărească; picioruș strîmbe, rău vede, prost aude... și cîte și mai cîte. Medicul, ascultînd-o atent, începe a se descheia la prohab.

- Vai, doctore! Ce faceți?
- Păi decît să lecuesc un copil cu atîtea maladii, nu e mai bine să vă ajut să aveți unul sănătos?!
- Cam aşa e...

Pacientă cu mulți copii

Sora medicală, completînd cartela pacientei:

- Sînteți măritată?
- Da, a doua oară.

¹ Vezi 365 прикольных анекдотов про врачей, составитель Дарья Молодченко, Ростов-на-Дону, ИД «Владис», Москва, «РИПОЛ классик», 2011.

- Aveți și copii?
- Sase: doi cu primul soț, doi cu al doilea și doi chiar ai mei, din dragoste.

Probleme cu prezervativul

- Alo! Stimate medic, micuțul meu a înghiit un prezentativ!

- Liniștiți-vă, eu vin imediat.

Degrabă însă acela sună din nou:

- Vai, doctore... Nu mai veniți – am găsit alt prezervativ.

Lecuirea stomacului

Intră la medic o femeie tinerică, zicind că o deranjează ceva la stomac.

- Dezbrăcați-vă și culcați-vă pe divan.

- Da eu credeam că mai întâi o să-mi lecuiți stomacul.

Leac de adormire

- Aveți noaptele necaz cu adormitul?

- Apoi... număr pînă la cinci și-apoi adorm.

- Chiar numai pînă la cinci?

- Se mai întimplă, stimate medic, și pînă la cinci jumate... (cînd încep a cînta cocoșii).

Să vorbească lămurit prin somn

O doamnă îi spune medicului că soțul ei vorbește mult prin somn.

- Vă pot recomanda un medicament, ca dumnealui să nu mai vorbească prin somn, – îi zice doctorul.

- Nu-nu! Eu altceva aş vrea – să vorbească mai lămurit!

Dilemă la consiliu

La un consiliu al medicilor din spital șeful întrebă:

- Cum procedăm cu pacientul Ics – îl tratăm sau... lăsăm să trăiască?

O rețetă greșită

- Doctore, nouă ani în urmă, ca să mă încurajați, mi-ați zis, că voi mai trăi o juma de an, dacă voi respecta rețeta dumneavoastră...

- Se vede că v-am greșit rețeta.

Pronostic medical

- Doctore, cît voi mai trăi?

- Astăzi – toată ziua și mîine – pînă pe la chindii.

Medic obiectiv

- Doctore, oare voi mai trăi?
- Cu siguranță..., dar puțin și rău.

Opinie binevoitoare

- Doctore, eu voi mai trăi?
- Vei trăi, dar n-o să-ti ticnească.

Ce scrie medicul despre pacient

- Vai, doctore, ce diagnoză, aşa de lungă, îmi scrieți?
- Nu vă neliniștiți, diagnosticul vi l-am făcut alătări; acesta-i necrologul.

Concluzia unui medic hazliu

- Doctore, aş putea să mai trăiesc?
- Da vă trebuie?

Medic realist (variantă)

- Doctore, voi mai trăi?
- Da vi-i numaidecît?

Ajutorul medical

- Doctore, mor! Ajutați-mă!
- Vă ajut chiar acum, morga-i liberă.

În drum spre morgă

- Stimată soră medicală, spuneți-mi, vă rog, unde mă duceți?
- La morgă.
- Poate ar trebui la reanimare?
- În niciun caz! Medicul a zis: „La morgă!”, aşa și facem.

Pozibilitatea salvatoare

- Doctore, nu mai pot: 1) nici să mă ridic, 2) nici să mă așez, 3) nici să mă culc...
- Dar mai aveți o posibilitate: 4) să vă spînzurați!

Medicul glumeț

- Doctore, ce e la mine, acolo?
- Ei, cum să vă spun... Un drăcușor de răcușor.
- Data trecută colegul dumneavoastră mi-a zis că am piețicele.
- Apoi răcușorilor le place să se ascundă printre pietrițele.

Tratamente greșite

Doi medici discutând întimplări cotidiene profesionale:

- Ieri a decedat un pacient pe care-l tratasem de ulcer stomacal; în realitate – s-a văzut și la autopsie – avea cancer.
- Dar să vezi mie ce mi s-a ntîmplat – o lună-ntreagă l-am lecuit pe unul de gălbinaș – cînd colo dar el era un chinez!

Cumpărați leacuri de marca

„Fiecare vrea să trăiască”!

Sănătos-nesănătos, o dată pe an mă duc la medic (ș-acela vrea să trăiască – îmi prescrie niște leacuri), intru pe la farmacistă să le cumpăr, aceea mi le vinde cît mai scump (și ea vrea să trăiască), ies din farmacie – 1) proaspăt împachetate, le arunc la gunoi, 2) fără ele, mulțumit, ajung acasă, 3) cobor în beci după vin, brînză, ceapă și alte leacuri de-acesta, pen-trucă – 4) și eu vreau să trăiesc.

Glorie angajaților din cultură

Incepând cu anul 2013, pe 15 ianuarie, sărbătorim Ziua Națională a Culturii. Așa a fost și în acest an. La Edineț, din unele motive întemeiate, angajații din cultură au fost omagiați pe 6 februarie. La casa de cultură din centrul raional s-au adunat acei care, în posida tuturor greutăților cu care se confruntă, la fel ca și majoritatea cetățenilor țării, în ciuda lipsurilor celor mai elementare lucruri în casele multora, a săraciei și salariilor mult prea mici pentru unele categorii ale populației, dar fabuloase pentru alții, continuă să promoveze obiceiurile și tradițiile noastre populare, ne aduc cântecul de dor și jale, descrețindu-ne frunțile și făcând să ne apără zâmbetul pe față. Oricare ar fi timpurile, cultura nu-și pierde valoarea și doar ea îl face pe om mai bun, mai generos, îl înveselescă când îi este greu.

În raionul Edineț cultura are rădăcini trainice, iar casele de cultură sunt acele focare în care oamenii, păsind pragul instituțiilor respective, se transferă într-o lume bonomă, fiindcă aici îi întâmpină bunătatea, bunăvoița și marea dragoste pentru cântec și joc.

Cultura înseamnă să știi ce s-a gândit mai bun și valoros în lume, este

ceea ce rămâne în om când el a uitat totul, e cea mai mare putere pământească, e o cetate nouă a unității naționale. Cu aceste aforisme despre cultură au început programul consacrat sărbătorii prezentatoarele Ala Garabagiu, Ana Artemii și Valentina Patapii. A urmat elogierea renumitilor lucrători din cultura raionului plecați, unii chiar prea degrabă, în veșnicie, care s-au dedicat totalitatem promovării civilizației: Ion Sitari, 23 de ani în avangarda culturii; Leonid Goraș, mai bine de 26 de ani director al casei de cultură din s. Tânova, apoi

[...]

șef al secției raionale cultură; Victor Buga, 45 de ani de activitate în funcția de director al casei de cultură Zăbriceni; Loric Zănoagă, 30 de ani director al casei de cultură Corpaci; Nina Ciobanu, metodist organizator la secția cultură; Eduard Fulga, metodist la secția cultură, conducătorul colectivului model „Ghiocelul”; lăutarii din or. Edineț: Dumitru Ciobanu (Mechiu), Nicolae Banu, Victor Coca, Alexei Brudaru, Nicolae Ciobanu, Dorel Boldurescu, Valentin Boldurescu, ale căror viori, trompete și acordeon au ridicat în picioare zeci de săli de spectatori nu numai din Republică, dar și din multe țări ale lumii. Am enumerat aceste nume pentru a-i cunoaște și a le păstra vie memoria înaintașilor care au pus piatra de temelie la faima lăutarilor edinețeni.

Și fiindcă era sărbătoare, a urmat înmânarea mențiunilor. La nominația „Cea mai reprezentativă casă de cultură în anul 2014”, conform criteriilor de evaluare, au fost selectate două instituții – din satele Gordinești și Parcova. Ambele au prezentat câte un filmulet despre câteva din activitățile anului 2014, spectatorii, adică tot lucrătorii din cultură, aplaudându-și în delung colegii.

Pentru a fi corecți și nepărtinitori, organizatorii festivității, specialiștii în cultură din cadrul Direcției Învățământ și Cultură (DÎC), au decis organizarea unei tombole, ca nominații să-și decidă ei însăși premiul. După extragerea pliurilor, premiul mare a mers, ca și anul trecut, la Parcova, unde cultura e pusă în capul mesei. Locul I a revenit gor-

dineștenilor, care știu a face sărbătoare mare cu orice prilej, unde activează, ca și la Parcova, mai multe colective folclorice și de dans – participante active la toate evenimentele culturale organizate la nivel de raion. Pentru a oferi premiile binemeritate – trofeul, diplome și cadouri de preț, în scenă a fost invitată Aurelia Mitreniuc, șefa DÎC Edineț. Profund emoționată de debutul sărbătorii, dânsa a menționat: „*Ziua Națională a culturii este cel mai potrivit moment pentru a omagia oamenii dedicati profesiei, a le remarcă meritele și munca lor. Oamenii de artă tind în permanență să-și realizeze talentul, fie în scenă sau îndrumând tinere generații, păstrând și revigorând patrimoniul popular... În prezent, starea de lucruri în domeniul nu este tocmai ideală. Cultura este departe de a fi în capul mesei. Și numai grație entuziasmului și consacrării plenare a dumneavoastră, dragi lucrători din domeniul culturii, artei frumosului, ea trăiește, prosperă și, la sigur, are viitor*”, a menționat stimața doamnă. Venind la festivitate, dânsa și-a dorit, după cum a declarat de pe scenă, să vină și cu suport financiar solid pentru cele mai bune case de cultură, ca acestea să-și poată procura inventar, costume sau alte lucruri necesare. Un demers în acest sens a fost depus la Consiliul raional, prin care DÎC solicită alocarea surselor financiare, în temeiul deciziei Consiliului de Administrație al direcției din 05.01.2015, pentru îmbunătățirea bazei materiale a caselor de cultură cu ocazia Zilei Naționale a Culturii, ca rezultat al aprecierii activităților culturale artistice raionale desfășurate pe parcursul anului 2014, după cum urmează: Cea mai reprezentativă casă de cultură – 12 mii lei, locul I (un premiant) – 10 mii lei, locul II (doi premianți) – 8 mii lei, locul III (trei premianți) – 6 mii lei, mențiune (un premiant) – 5 mii lei. Suma totală se estimează la 61 mii lei. Întrucât în noul an consiliul raional încă nu s-a convocat, DÎC rămâne în aşteptarea ședinței și își dorește foarte mult ca demersul să fie aprobat.

Felicitări a adresat colegilor și Angela Bazatin, specialist principal DÎC. Pentru promovarea aspirațiilor spirituale, intelectuale și emoționale ale poporului, devotament față de profesie, dumneaei și înmânat diplome și cadouri de preț caselor de cultură din satele Târ-

nova și Gașpar (locul II), Bleșteni, Cupcini, Fântâna Albă (locul III). Mențiuni au fost oferite casei de cultură Lopatnic și formației folclorice „Tărăncuța” din s. Hincăuți.

Cu mesaj de felicitare pentru colegi a venit Lilia Fulga, specialist principal DÎC. Apoi dânsa a înmânat diplome și daruri de preț pentru activitate rodnică întru dezvoltarea și prosperarea culturii naționale următorilor lucrători din domeniu: Marcel și Mariana Ostrovski (s. Hlinaia), Ion Leondari și Lilia Reșchitor (s. Ruseni), Claudia Beșliu (s. Brânzeni), Ala Anton (s. Hancăuți), Natalia Juravlea (s. Goleni), Constantin Ciornea (s. Gașpar), Mihail Rusu (s. Burlănești), Sergiu Malii (s. Parcova), Iana Cosovan (s. Trinca), Ludmila Sârbu (s. Cuconești), Larisa Morari (s. Rotunda), Anatol Spânul (s. Terebna), Octavian Rață (s. Târnova), Valentina Derevenciu (s. Zăbriceni), Vasile Guțmenii (Casa de cultură Edineț).

Cu un înăltător omagiu pentru oamenii din cultură și în mod special pentru cei din aria primăriei Edineț a urcat în scenă primarul de Edineț Constantin Cojocari. Totodată, dânsul și-a exprimat regretul, dar și convingerea că la anul viitor în lista nominațiilor se vor regăsi și lucrătorii edinețeni. E păcat că o așa orchestră, cum este „Ciocârlia”, dar și alte colective de profesioniști, conducători artistici din aria primăriei nu au fost menționați, deși merite au destule. Din partea primăriei edilul a înmânat diplome și premii bănești.

Cel mai activ veteran din domeniul culturii a fost nominalizată Tamara Goraș, directorul casei de cultură din s. Târnova. Dânsa s-a învrednicit de diplomă și cadou de preț. Iar „Cel mai Tânăr specialist, cu performanțe și ambiție profesionistă” a fost declarată Daria Statii, coregraf, casa de cultură din Parcova.

Cu un mesaj de felicitare a venit în fața celor prezenți Eugen Mogorean, vicepreședintele raionului. Din partea Consiliului raional, dânsul a înmânat diplome doamnelor Aurelia Mitreniuc, șefa DÎC, Lilia Fulga și Angela Bazatin, specialiști principali DÎC, oferind în dar o vază decorativă.

Și încă la un compartiment au fost menționați omagiati. Pentru activitate prodigioasă în domeniul culturii, promovarea imaginii raionului la activitățile de nivel național și internațional, vicepreședintele a înmânat diplome din partea Centrului Național de Conservare, Păstrare a Patrimoniului Imaterial: Diana Malii, Ludmila Scripnici, Marcel și Mariana Ostrovski, Ala Anton, Alexandra Caraulan, Pavel Rotari, Ion Popov.

După partea solemnă, pentru lucrătorii de cultură din raionul Edineț a venit, de la Chișinău, să cânte pe scenă de unde a pornit în showbizul autohton Tânărul interpret Mihai Fulga (MEVV), copilul regretatului Eduard și al Liliei Fulga. Împreună cu ansamblul său, talentatul și ineditul actor, regizor și interpret, a ținut publicul în suspans mai bine de o oră. A fost un program de muzică bună, ceva nou și original, tratată prin emoții puternice și sentimente

rafinata. Pământenii l-au răsplătit cu aplauze îndelungate, flori, zâmbete și bunăvoieță.

P.S. În aceeași seară, în cadrul Galei „Omul Anului 2014”, organizată de VIP magazin, MEVV a fost desemnat ca fiind Debutul Anului 2014 în showbiz. Felicitări, Mihai și multe multe premii de prestigiu pe viitor!

De ce anume „frunze de dor”?

Așa au convenit lăutarii. Căci orchestra are în repertoriu zeci de cântece de dor, dragoste și jale. Și ele răsună nu numai la petreceri, dar și la festivaluri, concursuri, manifestări culturale. Din componența orchestrei de muzică populară „Frunze de dor” a Serviciului cultural al Consiliului Raional Briceni, organizată acum trei ani, fac parte cei mai renumiți lăutari din zona de nord a Republicii Moldova. Este vorba de vestitul viorist și trompetist Victor Cioclea, violonistii Gheorghe Lavric, Grigore Zemcic, saxofoniștii Mihai Manița, Alexandru Matcazin, Boris Ciubara, trompetiștii Marin Mardari, Vitalie Balan, acordeoniștii Gheorghe Josan, Ion Ungureanu și nu în ultimul rând Vasile Lungu, care este și conducătorul orchestrei. Ne delectează cu vocile lor pline de mister soliștii Augustina Mânzatu, Octavian Lungu, Alexandru Cotos, care au în repertoriu un buchet de melodii populare culese din folclorul nostru. Gândul de a forma o orchestră de muzică populară pe lângă Serviciul cultural Briceni apăruse demult. Dar mereu survineau dificultăți. Și totuși susținuți de Consiliul Raional și de doamna Efimia Bandalac, președintele raionului, propunerea a găsit sortă de izbândă. Și astăzi avem o orchestră de muzică populară care permanent își perfecționează repertoriul. Membrii ei sunt niște oameni cumsecade, responsabili și principiali. Când se adună la repetiții poți privi un adevărat spectacol. Horele, sărbele, bătutele – piese instrumentale sunt interpretate cu măiestrie, deosebit, frumos, așezat. În luna mai 2014, orchestra „Frunze de dor” a participat la Festivalul-concurs interjudețean al cântecului popular moldovenesc „Satule, mândră grădină”, care s-a desfășurat în orașul Bucecea, județul Botoșani, România, unde a evoluat cu succes. Astăzi nu ne putem închipui un festival raional,

o sărbătoare fără orchestra „Frunze de dor”. Membrii acestui colectiv muntesc, în temei pe tărâmul culturii, fac lucruri frumoase, altoiesc dragostea față de arta muzicală la Tânără generație. Bunăoară, dl Vasile Lungu, director al c/c Caracușenii Vechi, de profesie este pedagog, dl Ion Ungureanu, conducător artistic al c/c Drepcauți, dl Victor Cioclea, pedagog la Centrul de creație al copiilor din Briceni, dl Gheorghe Lavric, profesor la școala de arte or. Lipcani, dl Mihai Manița, conducător artistic la c/c Cotuijeni. Despre fiecare putem vorbi la nesfârșit. În zilele de odihnă își fac meseria la petreceri. Căci acesta este harul lăutarului. Iar într-un tot întreg, membrii orchestrei „Frunze de dor”, recunoșcuți de-a binelea în raionul Briceni sunt inimă și suflet, cântec și dor, talent și har lăsat de la Dumnezeu. De asemenea, ii avem ca păstrători de tradiții și obiceiuri, culegători de folclor, rapsozi. Căci vorba poetului „ce-ar face moldoveanul fără un strop de muzică...” El sunt o enciclopedie muzicală a raionului Briceni. Ne face o deosebită plăcere să menționăm că avem și dinastii în orchestră. Vasile Lungi și Octavian Lungu, tata și feciorul. Dl Vasile retrăiește niște clipe deosebite, când vocea feciorului – lină-cristalină, încâlzește inimile ascultătorilor.

Victorița, fiica lăutarului Victor Cioclea, fostă elevă la școala de muzică Briceni, este în prezent solistă în orchestra de muzică populară „Fluieraș”.

În scenă – lăutarii din orchestra de muzică populară „Frunze de dor”, să-i întâmpinăm!, răsună îndemnul prezentatorului la tradiționalele festivaluri și sărbători raionale. Să-i aplaudăm și să le mulțumim pentru talent, trădă și dăruire de sine. Atât doar am avea de adăugat.

Poetul va trăi veșnic

Activitatea petrecută în cadrul bibliotecii publice din com. Boșcana l-a avut drept pilon principal pe Grigore Vieru - poetul cetății graiului nostru. La începutul activității un grup de participanți au spus gânduri ce aparțin lui Grigore Vieru spre exemplu: „deși pământul se învârte mereu m-am născut acasă”, „plec zilnic la câștig la minele de aur ale graiului meu”, „omul fără casă merge ușor la război, dar se și predă la fel” etc. Recitările de poezii nu au întârziat să apară atunci când copii ardeau de nerăbdare să demonstreze toate cele învățate. Elevele claselor a IV-a au fost în centrul atenției cu versuri deosebite: Iacub Ana și Scripnici Iulia - „Copilărie”, Morari Maria - „Mie dor de tine mamă”, Tricolici Valeria - „Scrisoare din Basarabia”, Jorja Dumitrița - „Casa Părintească”, Leșanu Irina - „Legământ”.

Sărbătoarea a continuat cu o mică victoriină despre viața și activitatea poetului. Fiind documentați din timp cu toate aspectele creației dar și vieții poetului, elevii au adresat întrebări

Grigore Vieru despre mamă, patrie, dragoste, puse și pe note, apoi cântate de cei mai îndrăgiți interpreți ai neamului nostru precum: Doina și Ion Aldea - Teodorovici, Anastasia Lazariuc, Fuego etc. Cântecele „Pentru limbă”, „Ti-am adus un măr” au fost unele dintre cele care au adus la final emoții deosebite în sufletele elevilor dar și a spectatorilor. Oaspeți la sărbătoare vin de multe ori și cei din grupa pregătitoare a grădiniței pentru a face cunoștință cu lumea poeziei dar și a localului bibliotecii care pe viitor îi vor trece pragul mai des. La final elevii mai talentați sau ales cu diplome. Cei prezenți la sărbătoare au menționat faptul că sunt extrem de fructuoase activitățile în parteneriat cu școala și grădinița. Așteptăm o nouă colaborare cu profesorii, educatorii, elevii și sătenii dornici să vadă generația în creștere cu preocupări culturale.

Făptura mea
Ușoara, merică ușoara,
Cî-ei puțea să mergi călcând
Pe semințele ce sforozi
Între ceruri și pămeșat.

În priviri ce-un fel de teava,
Fericita totuși ești -
Jorbo știe cum te cheamă,
Stesuc știe ce gădesti.
Gr. Vieru

unii altora, obținând răspunsuri corecte, pline de detalii comentate frumos. Finalul unei activități întotdeauna trebuie să încununeze opera, de aceea am ales să se cânte. Cele mai frumoase versuri a compus

Ce mai fac „Moștenitorii”?

“Artistul nu înseamnă nimic fără talent, iar talentul nu înseamnă nimic, dacă este lipsit de artistism”.

Podoaba vieții este talentul, prin care sufletul se avântă spre lumină. În spatele unui talent mereu se ascunde cineva deosebit de real, cum ar fi un copil, un matur. Această semință presurată peste ființa noastră de Dumnezeu, tinde să străpungă stratul ce împiedică să se arate lumii întregi. Iar când vine ziua aceasta, se ivește un lucid licăr al vieții. Talentul este de asemenea o moștenire, pe care păstrându-o nu trebuie să o ascundem, ci să ni-l dezvăluim nouă însine pentru a putea înțelege darul cu care am fost înzestrăți la naștere spre a trăi în armonie cu frumusețea.

Și tot venind vorba despre moștenire, colectivul model de dansuri populare cu numele mândru „Moștenitorii” a adunat un bogat tezaur de talente în grupul copiilor care dansează cu inimă înflăcrată și respiră cu tradițiile țării noastre.

La început de ianuarie „Moștenitorii” și-au pregătit străiele de sărbătoare și costumațiile, cu acuratețe îngrijite de doamna Tatiana Crimneac, femeia ce își depune de ani de zile silința și dragostea în păstrarea portului nostru strămoșesc, și, adunați în cete de colindători, de urători și semănători, au pornit spre localul, unde ii așteptau familiile și prietenii apropiati, veniți să încurajeze miciile talente din ansamblu la serbarea cu genericul „Moștenitorii au talent”. Se spune că un om ce are un talent, are totodată mai multe calități, care-l caracterizează.

OLGA CHITIC, ans. Moștenitorii, Râșcani

Asta au demonstrat cu îndemânare și multă râvnă copiii, care, de această dată nu numai au dansat, dar și au cântat, au recitat poezii, au colindat și, pur și simplu, au cucerit publicul prin buna dispoziție. La serbare a fost prezent și Moș Crăciun jucat de artistul teatrului de amatori din satul Borosenii Noi, dl Mihail Bojii, care toată seară a fost înconjurat de copiii grupelor mici ale ansamblului, ascultându-le poezile și golind sacul cu daruri. Deși a fost o zi obișnuită de iarnă rece, cântecele și declamațiile participanților au răspândit căldură și au adus lumină în sufletele celor prezenți la manifestație. Pe parcursul seralei, publicul a ales „Regina fulgilor de nea” și „Dirijorul balului”, au participat la loteria de revelion special organizată. Însă cu aceasta, serberea nu a luat sfârșit căci, după o scurtă pauză de masă, toți au fost invitați la o serată dansantă.

Multă voie bună și veselie s-a epuizat în acea zi, dar nici-decum nu în zadar, căci pentru aceasta și există sărbătorile de iarnă, ca să ne inspire să facem lucruri mărețe și frumoase, spre bucuria și mândria părinților noștri.

Talentele ansamblului de dansuri „Moștenitorii” au rămas tipărite în acea filă al calendarului din ianuarie cu tendința de a fi transcrise cu un nou început, din rând nou, cu și mai multă dragoste față de ceea ce face colectivul de dansatori împreună cu profesorii noștri, călăuzitorii frumosului, doamna Elena Crețu și dl Mihai Sacaliuc - oameni talentați în orașul nostru.

Ne-am convins iărăși, că „Moștenitorii au talent”, iar magia sărbătorilor frumoase de iarnă ne va aminti de tandrețea anilor de tinerețe, petrecuta în ansamblul „Moștenitorii” și noi nu vom uita niciodată să descoperim frumosul din inițiale noastre!

CU DRAG PENTRU COPIII

Când s-a născut Grigore Vieru, în iarna anului 1935, la 14 februarie, probabil, Dumnezeu l-a sărutat pe frunte. Tot atunci, Cel de Sus l-a sărutat și pe suflet, ca mai apoi să devină cel mai îndrăgit poet. Peste ani această zi va fi supranumită Ziua Îndrăgoșărilor. Este o congruență impresionantă, întrucât toată creația sa e pătrunsă de dragoste pentru Neam, Tara, Pământ, Mamă, Femeie, Limba Română..., cât și de dragoste pentru Copii.

Grigore Vieru a scris versuri încântătoare, inspirate din viața celor mici, cu bucuriile și grijile lor zilnice,

cu lumea lor plină de farmec, speranțe și visuri. El a creat Muzicuțe și Albiniște pentru copii și binecunoscutele culegeri de poezii, precum „Alarma”, „Mulțumim pentru pace”, „Poezii de seama voastră”, „Trei iezi”, „Să crești mare”, „Spune-i soarelui o poezie”, „Frumoasă-i limba noastră”, „Cântec de leagăn pentru mama”, „Soare, soare, domn frumos”. Citind poezile lui Grigore Vieru, copilăria ne bate singură la ușa amintirilor, iar odată ce-o deschidem, întâlnim și un copil de mână cu primăvara, iar în spatele lui – o casă țărănească, o mamă, cămași

de ostaș plecat la război, mâini obosite, țărâna, o icoană și „neamul adunat grămăjoară”.

Aidoma unui neam, s-au adunat și picii din grupa mixtă „Steluță” de la instituția preșcolară nr. 18 „Soarele”, educatoare dna Ecaterina Cibotari, la 11 februarie pentru a-l omagia pe poet. Dacă nu s-ar fi întâmplat acel tragic accident, Grigore Vieru ar fi împlinit 80 de ani. Însă n-a murit Vieru! Întreabă cărtile sale luminând rafturile bibliotecilor din țară! Întreabă poemele sale! Cum să moără un Soare al poeziei? Haideți, să-l chemăm: „Ieși soare, ieși/Că tă-o da cireși”. Așa a fost intitulat medalionul literar muzical, organizat cu acești copii, obiectivele fiind: familiarizarea copiilor de vîrstă preșcolară cu unele poezii din creația lui Grigore Vieru și stimularea interesului pentru lectura operei poetului.

O altă activitate, organizată de către Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, Bălți, a fost matineul: „Scru la lumina ochilor celor dragi mie”, în parteneriat cu elevii din clasa a II-a „A”, L. T. „M. Eminescu”, invățătoare dna Emilia Antoci. Copiii s-au remarcat prin declamări și voci minunate.

Grigore Vieru a fost, este și va rămâne poetul copiilor. Poetul copiilor de pretutindeni. Poetul copiilor de toate vîrstele.

Versuri de Grigore Vieru

LA ȘCOALA IEPURAȘILOR

Iepurașilor li-i dată
O problemă complicată.
Și în bânci perechi-perechi,
Scru pe frunze de curechi
Tot cu morcovii subțiri:
Un fel de creion la ei.
Unul de atât gândit,
Stă în bancă neclintit
Cu creionul dus la gură,
Necăjit fără măsură,
Și tot cată în plafon
Și tot roade din creion.

FĂPTURA MAMEI

Ușoară, maică, ușoară,
Ai putea să mergi calcând
Pe semințele ce zboară
Între ceruri și pământ.

În priviri un fel de teamă,
Fericită totuși ești.
Iarba știe cum te cheamă,
Steaua știe ce gândești.

CUM SE SPALĂ ARICIORII

Aricioica-n umbra florii
Își grijește ariciorii,
Îi tot spală de cu zori
Pe botici și ochișori.

Doar pe spate, doar pe spate
Să-i grijească nu mai poate.
Ariciorii, aşadar,
Stau cu spatele murdar.

Și-s spălați abia când plouă,
La o lună sau chiar două.
Bucurați-vă, măi pici,
Că nu sunteți pui de-arici.

ION DOMENCO, Cantemir

Fascinantele acorduri ale muzicii

Precum albina „vizitează” sute și mii de flori pentru a strângă o picătură de nectar, aşa și oamenii artei trebuie să exerseze o melodie de nenumărate ori pentru ca aceasta să devină operă veritabilă, de o valoare de netăgăduit. Anume din acest considerent, am acceptat cu placere invitația dnei Virginia Boncev, directoare a Școlii de Arte „Valeriu Hanganu” din Cantemir, de a sosi încoace cu un buchet de melodii interpretate la cobză și mandolină de către elevii și absolvenții instituției noastre, avea să ne mărturisească Pavel Țurcan, profesor la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, laureat al concursurilor naționale, internaționale de muzică clasică și populară. Căci arta nu există fără om, care, pe de o parte, singur o creaază

deosebit de profesoara Irina Fedoseev, apocrin duet, apoi în grup, în câteva voci, care se contopeau fascinant, vrăjind urechea asistenței profesori și elevi ai Școlii de Arte „V.Hanganu”, părinți (printre care și părinții lui Ion Popescu din s. Cocilia) și mulți împătimiți de frumosul celei mai distinse arte - muzica. Or, vine vorba, muzica este puțină și dorința omului înzestrat cu har Dumnezeiesc, de a aprinde lumânarea la flacăra unui trandafir...

Oaspeții au cules valuri de aplauze binemeritate, iar în final răsplătiți și cu Diplome de merit, cu flori vii - semn al recunoștinței pentru acei care au adus zilele trecute la Cantemir îngerul muzicii, al luminii, unicul care are putere asu-

și o interpretează și, pe de alta, singur se bucură de ea, dar o „șlefuieste” ori de câte ori are ocazie să prezinte cuiva, or, doar arta are o însușire măiastră: cu cât e mai mare numărul celor care o ascultă, cu atât trăiește mai mult.

... Si porni să curgă, ca un torrent de apă limpede, cristalină, tămăduitoare, muzica din corzile cobzelor și mandolinelor, „ciupite” cu atâtă talent, cu o aparentă ușurință de către dl profesor, iară alături de dumnealui -a discipolilor săi, cu care au format și ansamblul „Barbu Lăutaru” - Ion Popescu (absolvent al Școlii de Arte din Cantemir, al Colegiului „Ștefan Neaga”, actualmente student la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), Ilie Chișcă, Artur Musteață și Serafim Bondari. Melodii populare multîndrăgite de noi toți, apoi - muzică clasică, care răsună ba nostalgică, parcă rănită de durere și tristețe, deznađdădutoare, ba veselă, înălțătoare și visătoare, plină de speranță, precum e prietenia și dragostea, însăși viața fiecăruia dintre noi. Solo la aceste mai rar întâlnite instrumente cu coarde, în acompaniamentul pianului mânuuit cu har

pră spiritului răului... Iar dacă în sala arhiplină a instituției majoritatea erau învățăcei, pentru care instrumentiștii de la Chișinău rămân, indiscutabil, un exemplu bun de urmat, o pistă la care fiecare dintre începători visează, importanța acestei întâlniri de suflet, acestei dumini (vorba marelui Grigore Vieru „Cea mai frumoasă politică/Este această dumnică”) este greu dacă nu imposibil de evaluat. Voi mai adăuga că de ceva ani, colectivul Școlii de Arte din Cantemir, condus ireproșabil, cu cinste și demnitate, de dna Virginia Boncev, stabilește și „alimentează” noi relații cu colectivele muzicienilor din țară și de peste hotare - organizarea Festivalului concurs în memoria lui Valeriu Hanganu, seratele de creație cu participarea compozitorului Vlad Mircos, a altor muzicieni băstinași din Cantemir, de relații reciproc avantajoase (concerți, concursuri, excursii, întâlniri etc) cu Școlile de Arte din Leova, Comrat, Cahul, Vulcănești, cu Colegiul „Şt. Neaga”, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice și a.

ION DORU, Cahul

Candela mereu aprinsă, Hramul Satului

Precum se știe, ne relată chiar de cum apărusem în satul Borogani, care și are Hramul bisericii și al satului la 21 noiembrie, părintele paroh Grigorie, ne spuse că în calendarul popular, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril sunt percepuți ca niște ființe divine, întotdeauna prezente în viața oamenilor, veghind din ceruri și, mai ales, de pe pământ, asupra muritorilor, arzându-le păcatele mărunte și având grija ca sufletele lor să fie curățate de greșeală cu prilejul posturilor și rugându-se la Dumnezeu pentru ei. În tradiția românească se crede că Arhanghelul Mihail poartă, uneori, cheile Raiului, dar și că este un luptător încotro diavolilor. Adesea se alătura Sfântului Ilie, când acesta tună și trăsnește, sau orânduiește grindina cu tunul. Arhanghelii Gavril și Mihail veghează bolnavii, la cap, când le este dat să moară și la picioare, dacă le este sortit să mai trăiască. Ca și Sfântul Haralambie, Arhanghelii Mihail și Gavril țin ciuma și alte boli în frâu.

În ceea ce privește vremea, 21 noiembrie este zi de hotar între toamnă și iarnă. Acum, iarna este slobozită puțin câte puțin și nu dintr-o dată. Tradiția populară spune că între sărbătoarea Arhanghelilor și Crăciun trebuie să existe trei-patru zile calde, senine, luminoase, numite „vara iernii”. Pe 21 noiembrie, de

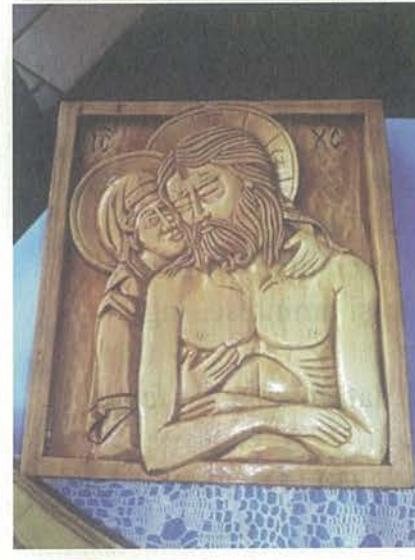
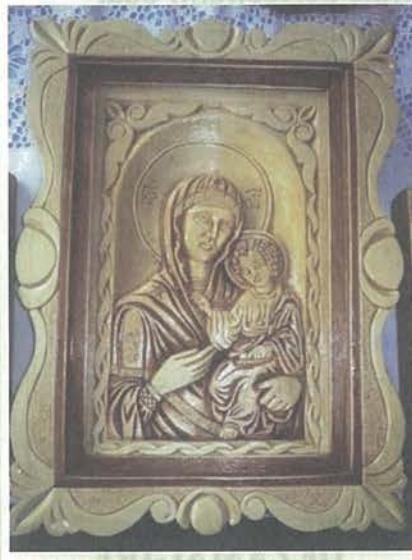
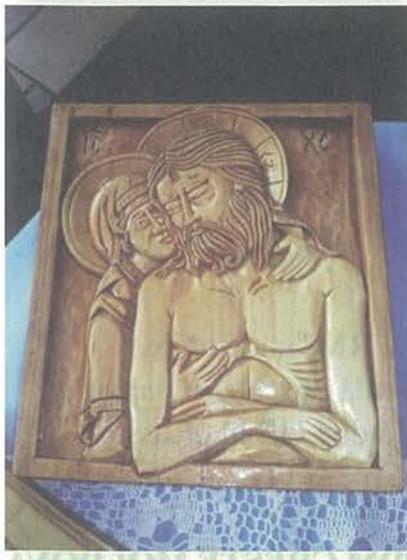
ziua Arhanghelilor, nu se lucrează, nu se face treabă, cei care nu se supun acestei interdicții urmând să aibă parte de chin mare la vremea morții. Oamenii trebuie să meargă la biserică, să aprindă lumânări, să se roage pentru belșug și sănătate. Evident, în legătură cu ploaia abundantă, programul sărbătorii Hramului satului la Borogani fu nițel simplificat: serviciul divin în legătură cu sfintirea Răstignirii din centrul satului, instalată cu efortul și jertfa adevărăților creștini, avu loc în holul căminului cultural, ceea ce a mai stirbit, pe ici-colo, din amploarea evenimentului, însă, primarul Victor Iftodi, oaspeții din comuna Bucov, județul Prahova, România, în frunte cu viceprimarul Nicolae Nicolescu, cu care este înfrățit, din toamna anului 2013, satul Borogani, adevărății creștini, în posida rafalelor de ploaie și vânt, veniră la slujba oficiată de părinții Grigore și Sergiu, pentru ca, ulterior, să participe, alături de alți săteni, care li s-au alăturat, la stropirea cu apă sfintită a maiestoasei Troițe. A urmat, apoi, în holul căminului cultural, un vast program concertistic, susținut de artiștii amatori din sat - elevi și profesori ai gimnaziului „V. Badiu” și LT „Gr. Vieru”, membri ai ansamblului etnofolcloric “Busuioc moldovenesc”, ce poartă onorificul nume „model”, în frunte cu neobositul

entuziast, Ion Hurciuc, directorul casei de cultură, care au adus în scenă poezii, legende, melodii mai vechi și mai noi - populare, muzică ușoară, dansuri și.a., iar în pauză - de evoluarea sportivilor amatori din sat - astfel, încât spectatorii (din păcate, cam puțini la număr - n.n.) au fost plăcut surprinși de nivelul artistic destul de înalt al participanților. Urmară, desigur, câteva hore, sărbe, bătute jucate cu mult foc, aşa ca „la Borogani lângă Comrat”, de către toți cei prezenți.

Spectatorii au asistat la ceremonia de înmânare a premiilor acordate de comisia de concurs a primăriei și Consiliului sătesc, care a apreciat și menționat cu Diplome și premii bănești cei mai buni gospodari din sat, dar și cei mai buni conducători ai instituțiilor cultural artistice din localitate, alte nominații ale concursurilor.

Sărbătoarea a continuat cu vizionarea expozițiilor vernisate în holul căminului cultural, unde au fost adunate lucruri, obiecte, documente, fotografii din trecutul localității - adevărate relicve, colectate de la oamenii din sat, cu care, vine vorba, poate fi reconstituită istoria satului. Sărbătoarea a culminat cu concertul de zile mari prezentat de artistul poporului din Republica Moldova, Anatol Mărzenco.

Credință, măestrie, suflet

Epigrame

SERGIU COJOCARU, or. Călărași

8 MARTIE

L-au inventat pe la
Convenții
(O versiune) impotenții,
De-și amintesc, ingrat
 fair play,
O dată-n an și de femei.

(S)TOP MODELE (în...)

Tandrețe, grație în mers,
Au toată zestrea în picioare,
Atu, ce pune în valoare,
Un dat poeților în vers.

EA-I ORIȘICE...

E simfonie, e dramă,
E-acel ceva plin de mister,
E-un condiment în epigramă
De miere, sare și piper!

VALABIL DRAGOSTEI

Mânați de poftă (ca idee)
Ar zice-un sfat de zile mari:
Femeia atunci e mai femeie,
Când e bătută...cu dolari!

CONCLUZIE

Nimic evolutiv se pare
(E o părere într-un fel)
De la-nceputuri EA apare,
În vis, în pat, în... portofel!

ENIGMA

Ridic perfecțiunii odă,
Convins că e fără efect,
S-acoperim ce e perfect,
Când nudul e mereu la modă!

AMANTA

Tandră și seducătoare
Prin natura sa, se știe,
Ea-i o Evă creatoare
De Adami în căsnicie.

DEZAMĂGIRE

Când din coasta cea
 mai dură
Domnul soață i-a creat,
Adam, primul democrat,
S-a trezit sub dictatură.

INVESTIREA GUVERNULUI (pldm, pdm, pcrm)

Cu mult fast și mare alai,
Țării i-au jurat solemn,

Că acest picior de plai,
În curând va fi de lemn!

VĂ-A-LE-E-LEU!... (replică la cursul valutar)

Atacat de-o criză acută,
Leul nostru mioritic,
Jupuit e de valută
Și furat e... de politic!

POPULARĂ

Fa, RM, unde te duci
Goală pușcă și-n papuci?
Mă duc UE în „Rossia”
Să mă UV(e) „P”- mesia.

PDM CREȘTE MOLDOVA (slogan electoral-2015)

Chiar de-i pusă pe butuci,
Țara a făcut un salt:
Are PIB-ul mai înalt
Cu doi metri...de bulbuci!

DIAGNOSTIC

Mai mereu aflate-n criză,
Mințile bolșevizate,
La o simplă analiză
Au simptome de primate.

Colegiul de muzică „Ştefan Neaga”, conducător: Pavel Turcan

Ansamblul de cobzari „Barbu Lăutaru”

**Ansamblul folcloric „Busuioc moldovenesc”,
s. Borogani, r. Cahul**

